

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Херсонський навчально-науковий інститут

Кафедра економіки

«Допущений до захисту»
В.о. завідувача кафедри
 Руснак А.В.
«03» грудня 2025р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

на тему: АНАЛІЗ ТА ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ГОСПОДАРСТВА

Виконала:
студентка групи 6418зм

Федорова Т.І.
(підпис)

Керівник роботи:

д.е.н., професор

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Надточій І.І.
(підпис)

Херсон–2025р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Херсонський навчально-науковий інститут

Кафедра Економіки

Спеціальність 076 «Підприємництво та торгівля»

Освітня програма «Бізнес і приватне підприємництво»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

 Руснак А.В.

(підпис)

«17» жовтня 2025 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Студентці

Федоровій Тетяні Іванівні

(Прізвище, ім'я по батькові)

1. Тема роботи АНАЛІЗ ТА ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ГОСПОДАРСТВА

Керівник роботи Надточій І.І., д.е.н., професор

(прізвище, ім'я по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені розпорядженням директора ХННІ НУК від «17» жовтня 2025 р. № 20

2. Термін подання роботи: 3 грудня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи Первинна, фінансова та статистична звітність підприємства; інформація Державної служби статистики України, Закони України, постанови Кабінету міністрів України

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1. ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ГОСПОДАРСТВА

3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ГОСПОДАРСТВА

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) Інформаційні потреби основних користувачів фінансових звітів; Зміни показника балансу 2020-2024 років; ДП «Охтирське ЛГ» Аналіз необоротних активів державного підприємства «Охтирське лісове господарство» у період 2020-2024 років;

Показники власного капіталу державного підприємства «Охтирське лісове господарство» у період 2020-2024 років;

Показники фінансової стійкості ДП «Охтирське лісове господарство» за період 2020-2024 років
Показники рентабельності та прибутку ДП «Охтирське лісове господарство» за 2020-2024 роки
Заходи покращення фінансової перспективи ДП «Охтирське лісове господарство».

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Надточій І.І., д.е.н., професор		
2	Надточій І.І., д.е.н., професор		
3	Надточій І.І., д.е.н., професор		

7. Дата видачі завдання

«17» вересня 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів випускної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Обґрунтування актуальності і мети роботи	до 03.10.2025 р.	виконано
2.	Опрацювання нормативно-законодавчої бази, аналіз літературних джерел	до 17.10.2025 р.	виконано
3.	Збір, обробка і узагальнення статистичних даних і даних річних фінансових звітів	до 31.10.2025 р.	виконано
4.	Оцінка ефективності діяльності підприємства та розробка пропозицій з удосконалення	до 14.11.2025 р.	виконано
5.	Обґрунтувати висновки	до 22.11.2025 р.	виконано
6.	Оформлення роботи та подання на кафедру	до 03.12.2025 р.	виконано

Здобувач

(підпис)

Федорова Т.І.

(ПІБ)

Керівник роботи

(підпис)

Надточій І.І.

(ПІБ)

АНОТАЦІЯ

Федорова Т.І. Аналіз та шляхи покращення фінансово-економічного стану господарства. – Херсонський навчально-науковий інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова, 2025. – Рукопис.

У роботі досліджено теоретичні основи аналізу фінансово-економічного стану підприємства як важливого інструменту оцінювання ефективності його господарської діяльності та обґрунтування управлінських рішень. Розкрито сутність фінансового стану як базової категорії фінансово-економічного дослідження, визначено основні показники оцінки фінансово-економічного стану підприємства та охарактеризовано інформаційну базу проведення фінансово-економічного аналізу.

Проведено комплексний аналіз фінансово-економічного стану досліджуваного господарства. Надано загальну характеристику підприємства, здійснено аналіз активів і пасивів, оцінено рівень ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості й ділової активності, а також проаналізовано показники прибутку та рентабельності діяльності господарства.

На основі результатів дослідження обґрунтовано напрями покращення фінансово-економічного стану господарства та запропоновано заходи щодо підвищення ефективності його фінансово-господарської діяльності. Реалізація запропонованих заходів сприятиме зміцненню фінансової стійкості, підвищенню платоспроможності та зростанню рівня прибутковості підприємства.

Ключові слова: фінансово-економічний стан, фінансовий аналіз, ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, ділова активність, прибуток, рентабельність, управлінські рішення.

ABSTRACT

Fedorova T.I. Analysis and ways to improve the financial and economic condition of the economy. – Kherson Educational-Scientific Institute of the Admiral Makarov National Shipbuilding University, 2025. – Manuscript.

The paper explores the theoretical foundations of the analysis of the financial and economic condition of an enterprise as an important tool for assessing the effectiveness of its economic activities and substantiating management decisions. The essence of the financial condition as a basic category of financial and economic research is revealed, the main indicators of assessing the financial and economic condition of the enterprise are determined, and the information base for conducting financial and economic analysis is characterized.

A comprehensive analysis of the financial and economic condition of the studied economy is carried out. A general characteristic of the enterprise is provided, an analysis of assets and liabilities is carried out, the level of liquidity and solvency, financial stability and business activity is assessed, and the indicators of profit and profitability of the economy are analyzed.

Based on the results of the study, directions for improving the financial and economic condition of the enterprise are substantiated and measures are proposed to increase the efficiency of its financial and economic activities. The implementation of the proposed measures will contribute to strengthening financial stability, increasing solvency and increasing the level of profitability of the enterprise.

Keywords: financial and economic condition, financial analysis, liquidity, solvency, financial stability, business activity, profit, profitability, management decisions.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
1. ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1. Фінансовий стан як основа фінансово-економічного дослідження.....	8
1.2. Основні показники фінансово-економічного стану підприємства.....	11
1.3. Інформаційна база фінансово-економічного дослідження...	16
2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ГОСПОДАРСТВА.....	20
2.1. Загальна характеристика досліджуваного господарства.....	20
2.2. Аналіз активів та пасивів.....	23
2.3. Аналіз ліквідності та платоспроможності.....	40
2.4. Аналіз фінансової стійкості та ділової активності.....	44
2.5. Аналіз прибутку та рентабельності.....	52
3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ГОСПОДАРСТВА.....	59
3.1. Напрямки покращення фінансово-економічного стану господарства.	59
3.2. Заходи покращення ефективності фінансово-економічного стану господарства.....	64
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	72
ДОДАТКИ.....	78

ВСТУП

В умовах кризи в країні, підприємства, мають прийняти один із виходів: припинити своє існування або ж знайти альтернативу. В зв'язку з ситуацією що виникла з епідемією, більшість підприємств України зазнали величезних збитків.

Кордони перекриті для експорту продукції та імпорту сировини, в наслідок чого зменшується ціна на внутрішньому ринку, через що зменшується й штат працівників. Також зменшення штату відбувається через велику епідеміологічну статистику, працівники масово хворіють, іноді з летальним кінцем. На фоні цих факторів виникає гостре питання аналізу та моніторингу фінансового та економічного стану підприємства. Тільки таким чином можливо контролювати стан підприємства і попередити можливий кризовий стан.

Аналіз фінансово-економічного стану дозволяє вчасно діагностувати досліджуваний об'єкт, та реагувати миттєво на негативні зміни в тенденціях. Таким чином вести грамотну підприємницьку політику, стратегію та техніку, які надалі сприятимуть його розвитку.

Тему аналізу фінансово-економічного стану підприємств освітлювали в своїх роботах багато вітчизняних вчених, наприклад: І. Балабанов, О. Непочатенко, В. Подольська, М. Абрютін, В. Ковальов, А. Ковальов, М. Кренін, А. Поддєрьогін, С. Довбань, В. Савчук, Т. Косова, І. Ковальчук та інші.

Метою роботи є: аналіз фінансово-економічного стану підприємства.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- розглянути теоретичні основи фінансово-економічного стану підприємства;
- провести аналіз активів та пасивів підприємства;
- провести аналіз ліквідності та платоспроможності;
- провести аналіз фінансової стійкості та ділової активності;

- провести аналіз прибутку та рентабельності;
- запропонувати шляхи покращення фінансово-економічного стану аналізованого підприємства.

Державне підприємство «Охтирське лісове господарство» було обране об'єктом дослідження.

Предметом дослідження є фінансово-економічний аналіз підприємства.

Інформаційна база роботи складається з фінансових звітів підприємства, навчальних посібників, статей, а також наукових досліджень провідних економістів України.

Одержані результати аналізу можна використовувати в роботі аналізованого та схожих за профілем організацій.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, поділених на підрозділи, висновків та списку використаних джерел.

1. ТЕОРИТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Фінансовий стан як основа фінансово-економічного дослідження

Наявність самого поняття - «банкрутство», змушує підприємців знаходити можливості збільшення своєї конкурентоспроможності на ринку. Зрозуміло, що метою створення господарювання є прибуток та розвиток, що веде за собою ще більший прибуток. Однак, не зважаючи на це, у будь якій господарської діяльності є період підйому та кризи. Саме кризи, в понятті банкрутства, намагаються не допустити підприємці.

Під час роботи, керівництво господарства має зважати на ризики, з якими воно може зіштовхнутися. А саме: зовнішні та внутрішні. Внутрішні можуть виникати при не вірному вирішенні поставлених питань, що призводить до дисбалансу в роботі налагодженої системи. Зовнішні ризики походять від конкурентів, нестабільності ринку, та відношення державних норм до роботи підприємства.

Підприємства-конкуренти в умовах постійного випередження на ринку мають на меті зайняти найвищу ланку в попиту на свою продукцію, таким чином витісняючи своїх суперників з ряд торгівлі, що для останніх може означати повністю відсутній попит, а отже криза та припинення існування.

Нестабільність ринку походить від постійного його розвитку. Один товар витісняє інший, більш модернізований, економічний та сучасний, що старому та затратному не дає займати місце в торгівлі.

Держава, в свою чергу, постійно розглядає питання підняття податкового відсотку, що дуже часто стає причиною припинення діяльності підприємств.

Для того щоб гарантувати стійкість господарства у навколишньому середовищі, керівництву необхідно вміти оцінювати фінансово-економічний

стан свого підприємства, а також підприємств-конкурентів. Вести господарську діяльність так, щоб забезпечити його здатністю виконувати фінансові зобов'язання. Перш за все утримувати зростаючі показники свого капіталу, задля гарантування стійкості підприємства в умовах ризику.

Поняття «економічної діяльності» в сучасній літературі не розглядається як самостійне значення. Економічна діяльність підприємства визначається її фінансовим станом.

«Фінансовий стан підприємства — це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.» - визначають автори підручника «Теорія і практика антикризового управління»[50].

Предметом фінансового аналізу є фінансові ресурси та їх кругообіг у процесі фінансово-господарської діяльності [50].

Стійка фінансова діяльність визначається забезпеченням безперебійності надходження коштів, виробництвом якісної продукції, та ефективним використанням ресурсів, своєчасністю оплати заборгованостей, раціональністю відношення власних та запозичених статків, фінансовою стійкістю, задля гарантування нормального функціонування підприємства.

За інформацією навчального посібника «Аналіз інвестиційних проектів», основними завданнями аналізу фінансового стану є:

- дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства;
- дослідження ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними оборотними коштами;
- об'єктивна оцінка динаміки та стану ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства;
- оцінка становища суб'єкта господарювання на фінансовому ринку та кількісна оцінка його конкурентоспроможності;

- аналіз ділової активності підприємства та його становища на ринку цінних паперів;
- визначення ефективності використання фінансових ресурсів[27].

На показник фінансового стану підприємства впливають багато аспектів, однак найважливішим є продукція. Її якість визначає цінність на ринку, високий рівень реалізації. Чим вищий рівень реалізації та нижча собівартість, тим вище прибутковість підприємства. Перевищення кількості виробленої продукції її попиту, зменшення якості, чи збільшення собівартості, здебільшого, призводить до нерегулярності надходження коштів, а отже послаблення платоспроможності, не надходження матеріальних ресурсів, перебоїв у виробничому процесі.

Фінансовий аналіз рекомендується проводити за відразу декількома методиками та прийомами. Це дає можливість більш різносторонньо визначити показники діяльності, виявити слабкості в роботі, визначити раціональність використання ресурсів. В результаті отримуються декілька показників одного аспекту, що надалі можуть використовуватися в роботі господарства.

Під час своєї діяльності, підприємство має вільно маневрувати коштами при витратах на виробництво та реалізацію продукції, враховуючи те, що підприємство має нормально функціонувати, розширюватись, а його діяльність самовідновлюватись. За словами авторів статті про економіко-фінансовий аналіз Г.А. Семенова та О.В. Ярошевської: «фінансовий аналіз являє собою процес, заснований на вивченні даних про фінансовий стан підприємства і результати його діяльності в минулому з метою оцінки майбутніх умов і результатів діяльності» [48].

Аналіз фінансів підприємства дає керівництву інформацію, яка використовується надалі за такими напрямками:

- фінансовий напрямок (управління пасивами, забезпечення підприємства фінансовими ресурсами, визначення оптимального розміру, складу джерел фінансування);

- інвестиційний напрямок (управління активами, розподіл фінансових ресурсів, визначення оптимального розміру, складу та структури активів, вибір та реалізація інвестиційних проектів);
- операційний напрямок (управління фінансовими результатами діяльності, прибуткова поточна діяльність завдяки ефективному використанню наявних ресурсів) [48].

Кредитори та інвестори проводять фінансовий аналіз підприємства задля визначення доцільності вкладення в роботу та продовження функціонування господарства, визначення кредитної ставки.

Конкуренти використовують показники задля визначення своїх подальших дій у роботі свого господарства та утримання своїх позицій на ринку.

1.2. Основні показники фінансово-економічного стану підприємства

Показники фінансової стійкості використовуються як зовнішніми користувачами, таі внутрішніми. Такі показники використовуються для проведення аналізу, розробки фінансової стратегії та планування подальшої роботи підприємства. Вони формуються з фінансової звітності підприємства, що в свою чергу має форму бухгалтерського звіту і входять в баланс підприємства.

Це інформація яка характеризує потік коштів підприємств, їх накопичення, формування і напрям використання. Показує стан розрахунків по заборгованості з фізичними та юридичними особами, платоспроможність та фінансову стійкість. Баланс дає можливість визначити склад та структуру майна, ліквідність та оборотність активів, стан власного капіталу та зобов'язань, динаміку дебіторської та кредиторської заборгованості. Така інформація швидко надає уявлення про стан фінансів підприємства і може

бути використана для подальшого прийняття управлінських рішень і ефективність подальших вкладень капіталу.

Показники характеризують стан підприємства, який може бути стійким, не стійким та кризовим. Здатність підприємства своєчасно проводити платежі, фінансувати свою діяльність, свідчить про його нормальний фінансовий стан який залежить від результатів виробничої, комерційної та фінансової діяльності підприємства [21].

Також показники мають свій поділ який вказаний на «Рис. 1.1».

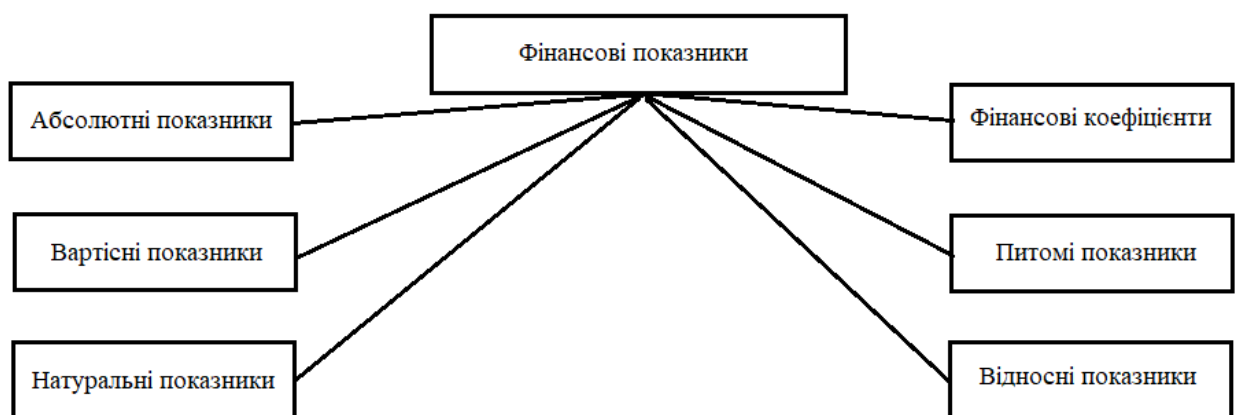

Рис. 1.1. Види фінансових показників

Почнемо з абсолютних показників. Такі показники використовують для оцінки параметрів суб'єкта в їх кількості. Інформація що відображена в бухгалтерському обліку характеризується цими показниками. Вони мають вартісний або натуральний вигляд.

За допомогою універсальних вартісних показників оцінюють обсяг діяльності підприємства загалом, його витрати, доходи та прибуток.

Натуральні показники використовуються за видами продукції, матеріальними ресурсами, наданими послугами.

Питомі показники визначають співвідношення між абсолютними показниками.

Відносні показники утворюються внаслідок обробки первинної інформації за допомогою первинних методичних прийомів економічного аналізу.

Фінансові коефіцієнти відображають інтереси та мету різних категорій споживачів та пов'язані із зміною абсолютних і відносних показників [21].

Фінансово-економічний стан підприємства аналізується й зовнішніми користувачами. Як уже відомо, у кожного користувача є свої цілі аналізу обраного ним підприємства. Ці цілі вказані в Табл. 1.1.

Власники розглядають стан підприємства за вказаними в Табл. 1.1. показниками, якщо підприємство є акціонерним. У випускній роботі аналізуватиметься державне підприємство, яке не має акцій. Тому розглядається аналіз менеджерів та кредиторів.

Таблиця 1.1

Фінансові показники з точки зору різних користувачів
фінансової інформації

	Менеджери	Власники	Кредитори
1 ціль	Аналіз виробничої діяльності: - коефіцієнт прибутковості (по балансовому прибутку); - рівень рентабельності (по чистому прибутку); - аналіз поточних (операційних) витрат; - аналіз податкових платежів; - операційний важіль;	Прибутковість: - доходність власного капіталу; - доходність акціонерного капіталу; - прибуток на акцію; - грошовий потік на акцію; - курс акцій; - загальний прибуток акціонера; - інвестиційна вартість бізнесу.	Ліквідність: - коефіцієнт поточної ліквідності; - коефіцієнт миттєвої ліквідності; - ліквідаційна вартість підприємства; - характеристика грошових потоків.

Продовження таблиці 1.1

2 ціль	Управління ресурсами: - обертання активів; - управління оборотним капіталом; - обертання запасів; - характеристика дебіторської та кредиторської заборгованості; - ефективність використання трудових ресурсів.	Розподіл прибутку: - дивіденди на акцію; - поточна доходність акцій; - коефіцієнт виплати дивідендів; - коефіцієнт покриття дивідендів; - коефіцієнт співвідношення дивідендів і активів.	Фінансовий ризик: - доля боргу в активах; - доля боргу в капіталізації; - співвідношення позикового і власного капіталів; - компроміс між ризиком і винагородою; - власний оборотний капітал.
3 ціль	Доходність: - доходність активів (всіх або чистих); - доходність активів по прибутку до виплати процентів і податку; - вартість капіталу; - грошовий потік на інвестиції.	Ринкові показники: - коефіцієнт Р/Е; - співвідношення ринкової і балансової вартості акцій; - динаміка курсу акцій.	Обслуговування боргу: - коефіцієнт покриття процентних виплат; - коефіцієнт покриття боргових зобов'язань; - прострочена заборгованість.

Говорячи про розвиток або банкрутство до уваги беруть показник прибутковості, що називається «рентабельність». Такий показник висвічує відношення прибутку до вкладеного капіталу. Рентабельність показує можливість підприємства розраховуватись з боргами. Якщо рентабельність низька і підприємство не може впоратись зі своїми обов'язками, це означає його низьку фінансову стійкість і швидке закриття.

Рентабельність розраховується за формулою:

$$\text{Рентабельність} = \frac{\text{Прибуток}}{\text{Власний капітал}}$$

За не стабільності фінансової стійкості зменшується ліквідність. Підприємство не зможе ліквідувати свої заборгованості якщо всі кредитори виставлять свої рахунки до сплати. Насправді така ситуація має дуже малий відсоток дійсності, але даний ризик має бути попереджений. Ліквідність розраховується за формулою:

$$\text{Ліквідність} = \frac{\text{Актив балансу}}{\text{Пасив балансу}}.$$

Також до показників фінансового аналізу відносять ділову активність. Результат аналізу - це нові ідеї, нові напрямки роботи. Для підтримки подальшої роботи підприємства необхідно його розвивати в напрямку нових тенденцій. Встановлення нових методів виробництва, винайдення більш економних та сучасних напрямків роботи, виготовлення, продажу. Кожні зміни супроводжуються ризиками, що можуть похитнути репутацію фірми. Це перш за все впливає на клієнтів, які можуть відмовитись від продукції та послуги, що в свою чергу відобразиться на прибутку. Інвестори перестають інвестувати в виробництво, а співвласники можуть прийняти рішення не вести подальшу роботу. Ділова активність визначається за формулою:

$$\text{Ділова активність} = \frac{\text{Фінансові результати}}{\text{Середнє значення активів теперішнього і минулого років}}.$$

Саме ці показники є основними в проведенні фінансово-економічного аналізу. Вони визначають та дають змогу контролювати роботу підприємства, дають змогу корегувати його діяльність. Надають можливість проводити детальну перевірку виробництва, продажу, виконання обов'язків та виявляти невідповідності у різних сферах фінансової діяльності.

Таким чином керуючий має можливість контролювати своє відділення, партнер – стан роботи його бізнесу в цілому, конкурент – ступінь конкурентоспроможності фірми на ринку.

1.3. Інформаційна база фінансово-економічного дослідження

Для проведення аналізу фінансово-економічної діяльності використовується бухгалтерська звітність. Звітність підприємства являє собою інформаційну базу для користувачів, надає інформацію про діяльність підприємства.

Бухгалтерська звітність – це система показників, що відображають майновий та фінансовий стан організації на відповідну дату, а також фінансові результати його діяльності за звітний період [49].

Облікова звітна інформація формується під час створення бухгалтерської звітності, охоплюючи фінансові дані. Ця звітність впорядкована показниками за окремими напрямками діяльності господарства. Це звіти типових форм, що представляються органам ведення статистики, керівним посадовцям, органам державної податкової адміністрації та ін. (Табл.1.2). Звітність складають організації, які є юридичними особами, а також філії, представництва, відділення, що мають власний баланс, для організації спостереження за діяльністю господарства.

Державне управління стало одним із основних користувачів, оскільки зацікавлене у фінансовому розвитку підприємства, через інтерес до сплати податків.

Бухгалтерська (фінансова) звітність має 5 форм.

Форма 1 «Баланс (звіт про фінансовий стан)» містить в собі активи та пасиви підприємства, його оборотний та не оборотний актив, та зобов'язання і забезпечення. Виводиться загальний баланс підприємства.

Форма 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» має інформацію про доходи та витрати, фінансові результати за звітний та попередній період. Складається з трьох розділів:

Таблиця 1.2

Інформаційні потреби основних користувачів фінансових звітів

Користувачі звітності	Інформаційні потреби
Інвестори, власники	Придбання продаж та володіння цінними паперами; Участь у капіталі підприємства; Оцінка якості управління; Визначення суми дивідендів, що підлягають розподілу.
Керівництво підприємства	Регулювання діяльності підприємства
Банки, постачальники та інші кредитори	Забезпечення зобов'язань підприємства; Оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати зобов'язання щодо кредитів, відсотків за ними та погашення кредиторської заборгованості
Замовники	Оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати зобов'язання
Працівники підприємства	Оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати зобов'язання перед працівниками та їх забезпечення
Органи державного управління	Формування макроекономічних показників

Розділ 1 «Фінансові результати» містить доходи та витрати від усіх видів діяльності і визначає фінансовий результат за звітний період.

Розділ 2 «Елементи операційних витрат» призначений для відображення усіх операційних витрат за весь звітний період.

Розділ 3 «Розрахунок показників прибутковості акцій» заповнюються акціонерними товариствами.

Форма 3 «Звіт про рух грошових коштів» визначає джерела та напрямки використання грошей, а також зміни у структурі грошових коштів, тобто надходження та використання їх за звітний період.

Форма 4 «Звіт про власний капітал» відображає зміни у власному капіталі за період звіту. Використовуючи цю форму звіту розраховується коефіцієнт надходження і вибуття власного капіталу. Якщо коефіцієнт надходження перевищує коефіцієнт вибуття, у підприємства є власний капітал.

Форма 5 «Примітки до річної фінансової звітності» містить показники і пояснення які пояснюють статі фінансової звітності, розкривають іншу інформацію.

Компоненти фінансової звітності відображають різні аспекти одних і тих самих господарських операцій і подій у звітному періоді, відповідну інформацію попереднього звітного періоду, що робить можливим ретроспективний та перспективний аналіз діяльності підприємства [49].

Баланс (звіт про фінансовий стан) займає центральне місце у бухгалтерській звітності. Баланс означає рівновагу між різними елементами. Бухгалтерський баланс містить у собі інформацію про активи та пасив. Інформація подається у грошовому вимірі, а також у двох розрізах – у їх призначенні та за правом власності.

Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) є інформаційним джерелом для оцінювання змін економічних ресурсів господарського суб'єкту, прогнозування грошових потоків в майбутньому та здійснення інших прогнозувань. Це звіт про витрати та доходи, фінансові результати та сукупний дохід.

Звіт про рух грошових коштів має на меті надання інформації про зміни, що відбулись у грошових коштах підприємства та їх еквівалентах за звітний період.

Звіт про власний капітал відображає частку інвестованих коштів та нерозподілений прибуток у капіталі підприємства.

Під час складання фінансової звітності має враховуватись фактор ймовірності надходження та втрати економічних вигод. Ситуація на ринку завжди не стійка, на дату балансу її можуть оцінити іншим чином ніж на момент здійснення діяльності господарством.

При складанні фінансової звітності припускають, що користувач вже має певні знання і прагне уважно вивчити надану інформацію. Проте можливі складності у розумінні інформації, що не обхідна користувачеві для прийняття економічних рішень[49]. Фінансова звітність має надати доступну, доречну, достовірну та зіставну інформацію щодо фінансового стану, результатів діяльності підприємства, руху його грошових коштів, змін у складі власного капіталу. Інформація, яка надається у фінансовій звітності, повинна бути дохідлива і зрозуміла її користувачам за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації [49]. Лише суттєвість інформації впливає на прийняття рішень користувачами.

2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТАНУ ГОСПОДАРСТВА

2.1. Загальна характеристика досліджуваного господарства

Для проведення фінансово-економічного аналізу було обрано державне підприємство «Охтирське лісове господарство». Підприємство працює за правом лісової промисловості, що отримала мораторій на продаж цільного бруса, але має дозвіл на продаж дров та відходів лісового господарювання, вироби з них.

«Охтирське лісове господарство» було відкрите у 1927 році. Розміщено на території двох районів – Охтирського та Велико-Писарівського, Сумської області. Площа лісового господарства складає 25,7 тисяч гектарів. З них 25,2 тисяч покриті лісом.

На території ростуть твердолистяні, шпилькові та м'яколистяні види рослин. Середній вік дерев складає 76 років. Загальний середньорічний приріст складає 89,7 тисяч м³. Загальний середній річний приріст на 1 га складає 3,7 м³. Середній запас вкритих лісом земель на 1 га складає 281 м³.

Огляд реальної продукції склав 98702 тис. грн. Із загальної суми було реалізовано на експорт 6,9 %. Товарів народного споживання на 1169,0 тис. грн.

ДП «Охтирське лісове господарство» виготовляє такі товари:

- лісоматеріали;
- пиломатеріали;
- паркет європейський;
- садивний матеріал лісових порід;
- садивний матеріал декоративних порід.

Надаються послуги:

- консультації з реконструкції лісових насаджень (в тому числі парків, лісосмуг);

- створення і реконструкція лісомеліоративних і гідротехнічних споруд;

- відвід в рубку дерев та виписка лісорубних квитків;
- організація полювання та відпочинку;
- розміщення бджолиних пасік для медозбору;
- озеленення міст, сіл, парків.

Середньомісячна заробітна плата склала 13719,73 грн при середній обліковій чисельності у 245 осіб. Реалізовано продукції на одного працюючого на 402865 грн з низ сплачено податків до всіх бюджетних рівнів 44853 тис. грн, у тому числі до державного бюджету 23889 тис. грн, до місцевого бюджету 11631 тис. грн, на обов'язкове державне страхування 9333 тис. грн.

ДП «Охтирське лісове господарство» має такий склад працівників:

- Директор;
- Секретар;
- Головний лісничий;
- Головний інженер;
- Головний економіст;
- Головний бухгалтер;
- Відповідальний за кадрову роботу;
- Провідний мисливствознавець;
- Черговий.

Нижній склад працівників:

- Начальник;
- Майстер;
- Бухгалтер.

Автогараж:

- Головний механік;
- Механік;
- Бухгалтер.

Охтирське, Хухрянське, Олешнянське, Грунське, Солдатське та Великописарівське лісництва мають у складі працівників по одному лісничому та їх помічнику, а також по одному бухгалтеру на кожну частину.

Охтирське лісове господарство має декілька напрямів роботи:

- Лісівництво;
- Лісовідновлення;
- Лісорозведення;
- Охорона і захист лісу;
- Використання лісових ресурсів;
- Мисливське господарство.

Лісівництво є основним напрямком роботи. Лісовідновлення та лісорозведення є напрямками відновлення старих насаджень та розширення лісу.

Ще одним відповідальним напрямком роботи «ОЛГ» є охорона лісу. Останнім часом виникає все більше пожеж через постійні засухи. Також має місце спеціальний підпал задля подальшого здешевлення лісо-сировини, вивезення та продажу її на чорному ринку, незаконна вирубка-продаж лісу. У 2024 році було введено сучасний вид охорони – квадрокоптери. Такий модернізований прилад допомагає лісничим патрулювати на ділянках лісонасаджень, та виявляти порушення більш ефективніше.

Використання лісових ресурсів та мисливське господарства це напрями прибутку підприємства. Лісові ресурси використовуються як товари, а мисливське господарство як послуга. Також лісове господарство має природно-заповідний фонд – це паркова зона, а також зона заповідного лісу, яке має місце в єгерському господарстві.

Єгерське господарство спрямовано на збереження та розведення лісо-жителів, таких як лісові ссавці та птиці, які майже всі занесені до червоної книги.

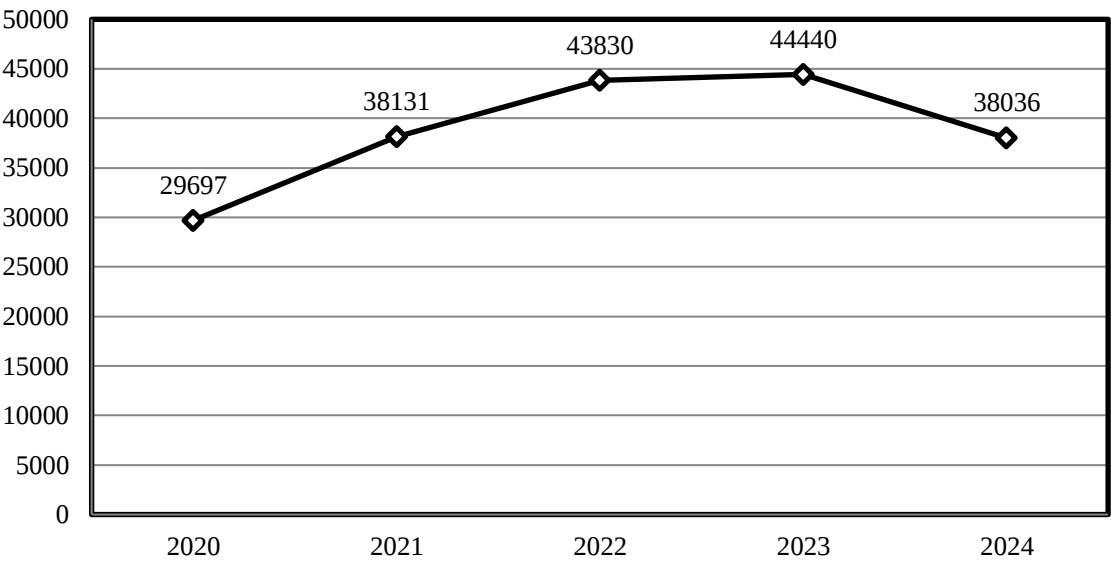
Метою та завданням підприємницької діяльності є охорона та захист лісів та лісового господарства, законне використання лісу та його

відновлення, підтримка та регулювання мисливського фонду держави. Впроваджує ідею розширення лісового масиву шляхом насадженьсадово-паркових зон відпочинку, надання лісонасаджень для розширення зелених зон в містах та населених пунктах.

2.2.Аналіз активів та пасивів

Для розрахунку показників фінансово-економічного стану використовуються дані балансу підприємства, які внесено в додатку А.

Наглядно зміни показників балансу можна побачити на графіку 1.1.

Граф. 1.1. Зміни показника балансу 2020-2024 років
ДП «Охтирське ЛГ»

Як бачимо з графіку, показник балансу в період з 2020 по 2023 рік - зростає, але у 2024 році має спад більше рівня 2021 року. Це може бути наслідком збільшення витрат або ж зменшення доходу. Дізнатись це ми зможемо лише провівши детальний аналіз фінансово-економічного стану підприємства.

У аналізований період активи державного підприємства «Охтирське лісове господарство» мали зміни в період з 2020 року по 2024 рік. Дані наведені в Табл. 2.2 та 2.3.

Таблиця 2.2

Аналіз необоротних активів державного підприємства
«Охтирське лісове господарство» у період 2020-2024 років

Показники, тис. грн	2020 рік		2021 рік		2022 рік		2023 рік		2024 рік		Абсолютне відхилення	Відносне відхилення %
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	2024 до 2020	2024 до 2020
Нематеріальні активи:	95	0,58	88	0,35	80	0,3	634	2,25	634	2,7	539	567,4
первісна вартість	112	0,69	112	0,45	112	0,4	672	2,38	672	2,85	560	500
накопичена амортизація	17	0,1	24	0,09	32	0,1	38	0,13	38	0,16	21	123,5
Незавершені капітальні інвестиції	1585	9,77	1036	41,98	2005	7,19	2716	9,63	2740	11,62	1155	72,9
Основні засоби:	14539	89,6	23553	95,44	25794	92,5	24825	88,11	20226	85,7	5647	38,84
первісна вартість	24385	150,3	36338	147,2	43405	155,7	47497	168,6	48031	203,9	23646	96,9
знос	9846	60,7	12785	51,8	17611	63,2	22672	80,5	27845	118,2	17999	182,8
Разом	16219	100	24677	100	27879	100	28175	100	23560	100	7341	45,3

Дані по ДП «ОЛГ» подані за п'ять років, що дає можливість детально розглянути усі можливі зміни більш широко. Як відомо, п'ять років – це період активного росту підприємства і за цей період може багато чого змінитись.

Отже, почнемо з нематеріальних активів. Їх невеликий спад у період 2020-2022 років дуже сильно перекривається показниками періоду 2023-2024

року. Але це не впливає на показник відсоткового співвідношення до загального стану активів.

Як бачимо у 2024 році зросла первісна вартість відмінно до попереднього року на 760 одиниць, і все це при збільшенні зносу в період 2020-2024 років. У 2020 році знос становив 9846 од. а до 2024 зріс до 27845 од. загалом це на 17999 од.

У 2021 році зменшився показник незавершених капітальних інвестицій, він став найменшим за весь період аналізу. Але з 2021 року до 2024 року показник зростає з 1036 од. до 2740 од., а це на 796 од.

Основні засоби теж мали зростання, окрім 2023-20 року. Це зумовлено зростанням зносу засобів та збільшенням первісної вартості.

Більш за все у 2023 році збільшилось фінансування на оновлення нематеріальних активів та основних засобів.

Таким же способом зробимо аналіз оборотних активів. Дані для аналізу занесені до додатку Б.

У 2024 році кількість запасів скоротилася не дивлячись на підйом в попередніх роках. Це є наслідком скорочення виробничих запасів, які зменшуються ще з 2021 року, не дивлячись на збільшення кількості готової продукції. До цього ж у 2021 році йде на спад дебіторська заборгованість за товари та послуги, але далі вона зростає, що є не дуже добрим знаком.

Щодо розрахунків, дебіторська заборгованість з кожним роком зменшується, що є гарною тенденцією. Але 2022 рік показує збільшення показника, 2023 рік виводить його майже до нуля. Бачимо не стійкий показник щодо податку на прибуток, «ОЛГ» намагається тримати нульову позицію, але у 2020 та 2022 показник має зростання.

Також помічаємо не стабільність з розрахунками в банках. 2021 рік та рік 2023 мають зменшення показника. Також у 2021 році маємо зменшення кількості готівки, а у 2023 році підприємство зменшує витрати майбутніх періодів і знову виходить до нуля, як і в попередні періоди.

Майновий стан – це одна з характеристик підприємницького фінансово-економічного стану. Він характеризує та оцінює склад, структуру та динаміку майна, а також джерела формування капіталу. Аналіз майнового стану проводиться на основі форми 1 «Балансу», як з активів, так і з пасивів форми.

Проаналізувавши активи можемо зробити розгорнутий їх аналіз.

Для початку знайдемо коефіцієнт оборотних засобів в обігових коштах підприємства. Він показує частку обігових коштів у виробничій сфері. Всі розрахунки будуть проводитися за період 2020-2024 років. Розраховується за формулою:

$$K_{\text{об.вир.зас. об. кошг.}} = \frac{\text{Оборотні виробничі засоби}}{\text{Оборотні активи}}.$$

Графічно частку оборотних виробничих засобів в обігових коштах ДП «Охтирське лісове господарство» можна побачити на рис. 2.1.

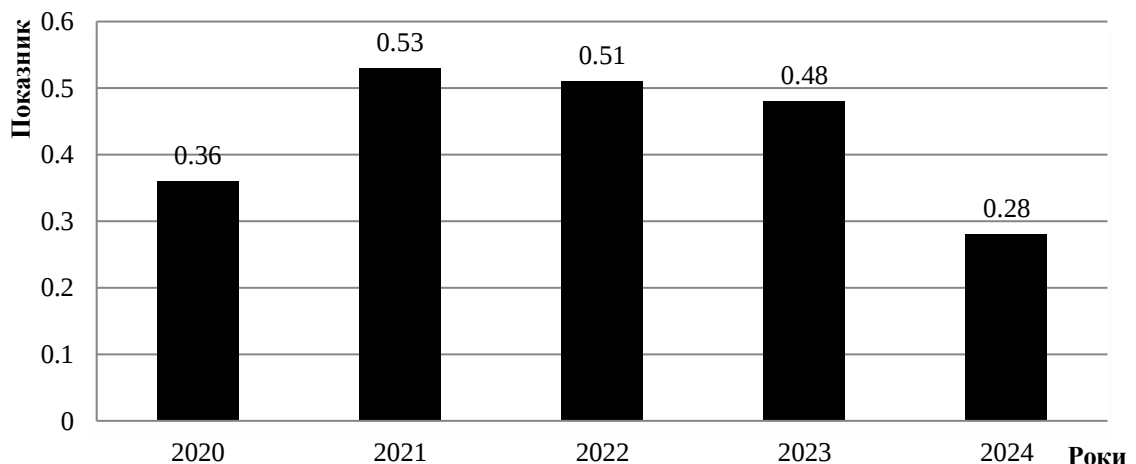

Рис. 2.1. Частка оборотних виробничих засобів в обігових коштах ДП «Охтирське лісове господарство»

З рисунку 2.1. бачимо, що в період з 2021 до 2024 року частка зменшується, а в 2024 році має найнижчий показник – 0,28, що становить

майже половину показника попереднього року. Даний коефіцієнт обов'язково має бути додатнім, у цьому випадку так і є. З чого можна зробити висновок, що майновий стан підприємства в цілому є задовільним.

Частка основних засобів в активах – визначає частку основних засобів в активах підприємства. Показує частку коштів, інвестованих в основні засоби в валюті балансу. Розраховується за формулою:

$$K_{\text{ос.зас.в акт.}} = \frac{\text{Залишкова вартість основних засобів}}{\text{Активи}}.$$

Розрахуємо показник:

Як видно з розрахунків, 2020 рік був найменш успішним за весь аналізований період, він мав частку 0,48 %. У 2021 році спостерігається підвищення показника до 0,61 %. Слід помітити, що зростання цього показника розцінюється як сприятлива тенденція для підприємства. Але у 2022-20 роках показник зменшується, у 2022 році він становив 0,58 %, а у 2024 році зменшується до 0,53 %.

Коефіцієнт зносу основних засобів – визначає рівень фізичного і морального зносу основних засобів. Розраховується за формулою:

$$K_{\text{зн.осн.зас.}} = \frac{\text{Знос основних засобів}}{\text{Первісна вартість основних засобів}}.$$

Графічно коефіцієнт зносу основних засобів ДП «Охтирське лісове господарство» можна побачити на рис 2.2.

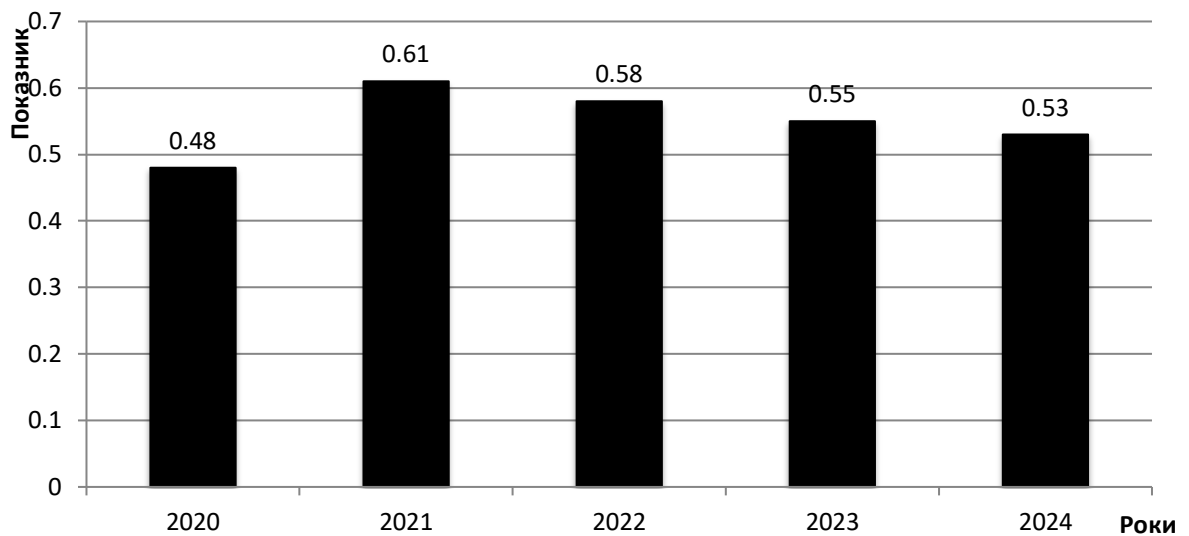

Рис. 2.2. Коефіцієнт зносу основних засобів

Як бачимо, у період 2020-2021р. коефіцієнт зносу збільшується з 0,48 до 0,61, однак у подальші роки його показники мають спад, і вже у 2024 році він становить 0,53. Нажаль він все ще більший за рівень 2020р.

Коефіцієнт оновлення основних засобів – показує рівень фізичного і морального оновлення основних засобів, частку основних засобів в активах підприємства.

$$K_{\text{он.ос.зас.}} = \frac{\text{Збільш. за період первісн. варт. осн. засобів}}{\text{Первісна варт. основних засобів}}.$$

Графічно коефіцієнт оновлення основних засобів ДП «Охтирське лісове господарство» можна побачити на рис. 2.3.

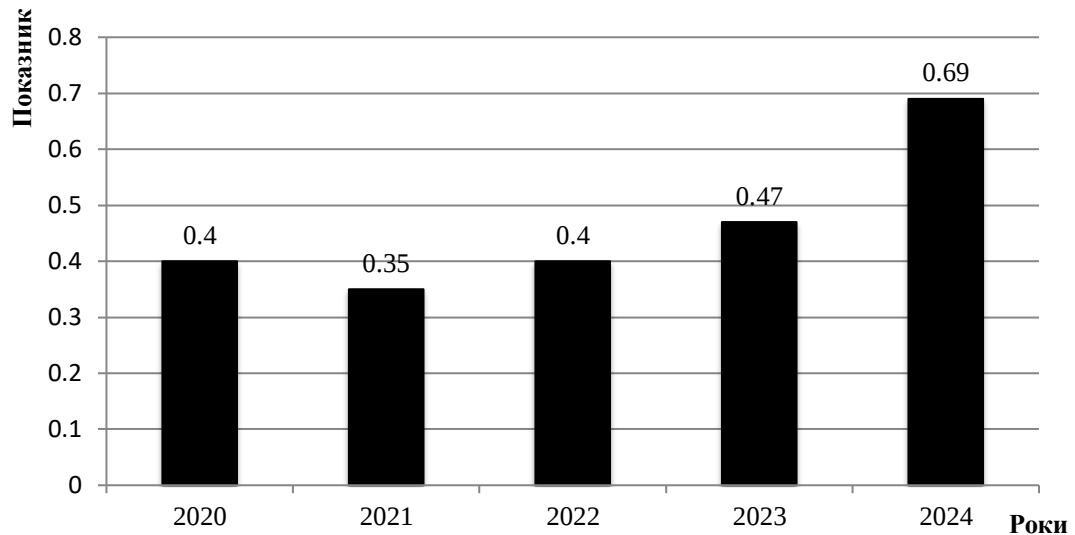

Рис 2.3. Коефіцієнт оновлення основних засобів

Як видно з рис. 2.3 протягом періоду який аналізується спостерігається поступове збільшення показника. У 2022 році він становив 0,4, але у 2021 році відбулось зменшення до 0,35. У 2022 році показник зрівнявся зі станом 2020 року, а у 2023 році піднявся до 0,47, а у 2024 році піднявся ще до 0,69. Збільшення значення цього показника значить про зношення активної частини основних засобів.

Частка оборотних виробничих активів – показує частку мобільних виробничих коштів у валюті балансу.

$$K_{\text{об.вир.акт.}} = \frac{\text{Оборотні виробничі засоби}}{\text{Активи}}.$$

З розрахунків бачимо за аналізований період є стабільність в показниках частки оборотних виробничих активів. У 2020 році частка склала 0,11, у 2021 році вона зросла на 0,02 і склала 0,13, у період 2022-2023 років стабільно становила 0,12, у 2024 році показник зменшився до 0,059.

Коефіцієнт мобільності активів – визначає скільки обігових коштів припадає на одиницю не обігових. Показує потенційну можливість перетворення активів у ліквідні кошти.

$$K_{\text{моб.акт.}} = \frac{\text{Мобільні активи}}{\text{Немобільні активи}}.$$

Помічаємо, що коефіцієнт мобільності активів у 2021 році порівняно з 2020 роком, зменшився на 0,29, і з 0,83 став 0,54. А у 2022-19 роках показник рівний і збільшився порівняно з 2021 роком на 0,03 склавши 0,57, у 2024 році склав 0,62. Дуже добре що показник має додатній стан.

Далі зробимо аналіз оборотності капіталу та трансформації активів. Коефіцієнт трансформації - визначає частку чистої виручки в активах підприємства. Показує скільки отримано чистої виручки від реалізації продукції на одиницю коштів, інвестованих в активи.

Нормального показника не визначено, але чим швидше обертаються ресурси підприємства, тим краще. Низький рівень коефіцієнтів обертання активів може свідчити про недостатню завантаженість та низьку ефективність експлуатації виробничих потужностей, зростання дебіторської заборгованості та запасів.

$$K_{\text{тр.акт.}} = \frac{\text{Чиста виручка від реалізації продукції}}{\text{Активи}}.$$

Графічно коефіцієнт трансформації зображено на рис. 2.4.

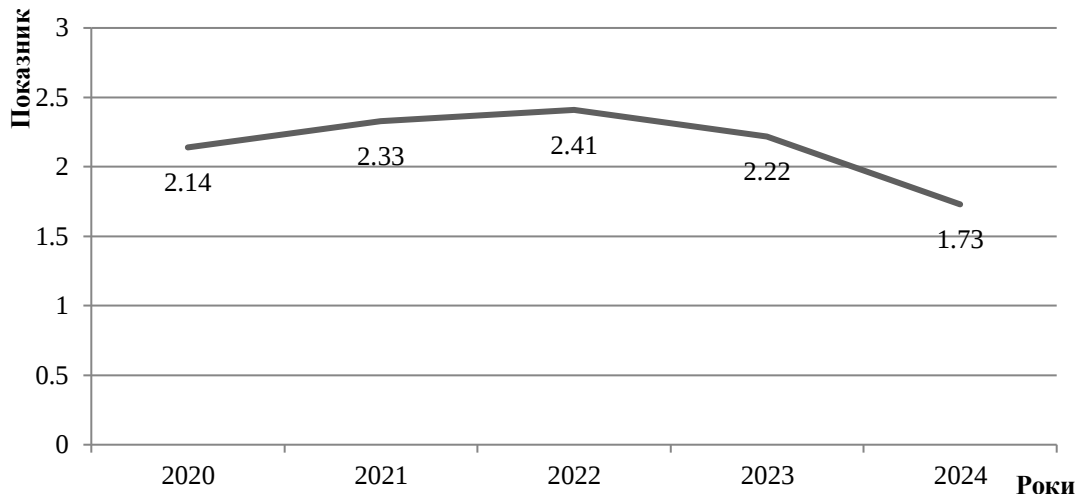

Рис. 2.4. Коефіцієнт трансформації ДП «Охтирське лісове господарства»

Як видно з рис. 2.4, коефіцієнт трансформації має не сталий характер. До 2022 року показник збільшується, до 2024р. має спад. Отож, ріст мав межі з 2,14 до 2,41, а потім зменшення до 1,73. Ріст даного показника говорить про підвищення ефективності використання активів. Отже у 2023 році ефективність використання була найбільшою, потім почала знижуватись.

Коефіцієнт маневреності робочого капіталу – визначає частку запасів у власних оборотних коштах підприємства. Показує прискорення або уповільнення обіговості оборотних коштів, в умовах інфляції до залучення дорогих кредитів, що зменшує платоспроможність підприємства. Рекомендоване значення показника $> 0,5$.

$$K_{\text{м.р.к.}} = \frac{\text{Запаси}}{\text{Робочий капітал}}.$$

Коефіцієнт маневреності робочого капіталу показує, яку частину робочого капіталу використовують для фінансування поточної діяльності, тобто яку частину вкладено в оборотні кошти, а яку – капіталізовано. Так, у 2020 році значення коефіцієнту становило – (-0,95), у 2021 році (- 0,59), у 2022 році – (-0,61), а у 2023 році – (- 1,07), 2024 році – (-0,52). Тут спостерігається не стабільне зменшення нормативного значення, але

значення цього показника може змінюватися залежно від структури і галузевої незалежності підприємства.

Дивлячись на те, що підприємство є державним і не прибутковим, коефіцієнт маневреності відповідає нормі, показник свідчить про те, що в нього не достатньо власних фінансових ресурсів для фінансування не оборотних активів і частини оборотних.

Коефіцієнт мобільності запасів – визначає відношення власних коштів та довгострокових зобов'язань до валюти балансу. Показує частку вільних коштів (не залучених в необоротні активи) довгострокового користування підприємств у валюті балансу. Рекомендовані межу (0,4-0,6). Розраховується за формулою:

$$K_{\text{моб.зап.}} = \frac{\text{Власний капітал} + \text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Валюта балансу}}.$$

Графічно коефіцієнт мобільності засобів підприємства можна побачити на рис. 2.5.

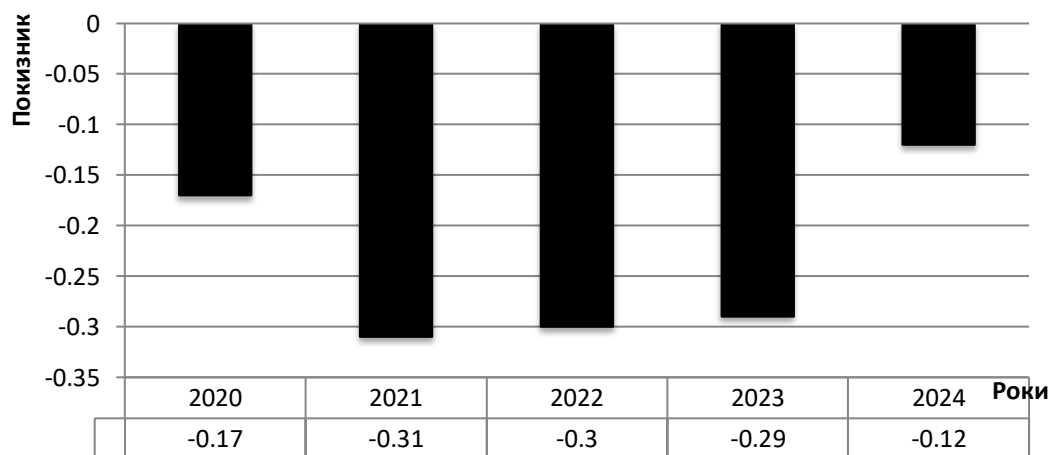

Рис. 2.5. Коефіцієнт мобільності засобів

Нагадую, що рекомендовані межі становлять 0,4-0,6. З розрахунків ми бачимо, у 2020 році коефіцієнт мобільності становив – (-0,17), а це на 0,23 менше норми, далі 2021 рік (-0,31), це на 0,71 менше, у 2022 році (-0,30), у 2023 році (-0,29), у 2024 році (-0,12).

Коефіцієнт обороту власного капіталу – визначає відношення чистої виручки від реалізації до середньої вартості власного капіталу. Показує ефективність використання власного капіталу підприємства.

$$K_{\text{об.вл.кап.}} = \frac{\text{Чиста виручка від реалізації продукції}}{\text{Власний капітал}}.$$

Графічно коефіцієнт обороту власного капіталу зображено на рис. 2.6.

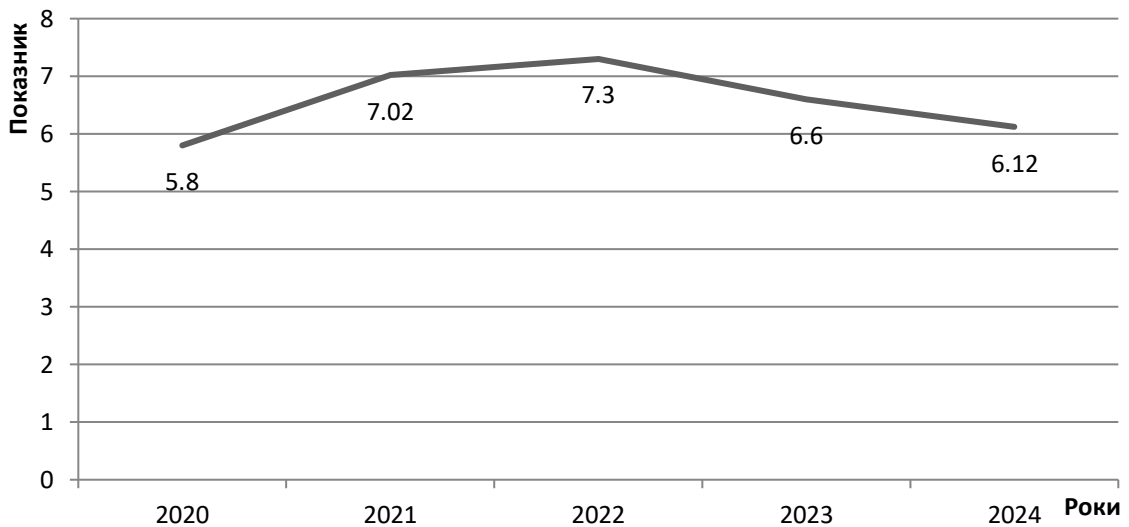

Рис. 2.6. Коефіцієнт обороту власного капіталу

Коефіцієнт обороту власного капіталу в 2021 році порівняно з 2020 роком зріс на 1,2 %, і склав 7,02% також надалі мав підвищення. Так у 2022 році коефіцієнт становив 7,3 %, але у 2023 році показник знизився до 6,6 %, та все ж перевищив нижню межу 2,7. Даний показник свідчить про ефективність використання власного капіталу підприємства. Отже маємо зростання оборотів у період з 2020 по 2022 рік, але також в аналізований період маємо зменшення у 2023та 2024 році.

Коефіцієнт оборотності готової продукції – визначає частку чистої виручки в готовій продукції. Показує у скільки разів виручка перевищує середні запаси готової продукції.

$$K_{\text{об.гот.прод.}} = \frac{\text{Чиста виручка від реалізації продукції}}{\text{Готова продукція}}.$$

Графічно коефіцієнт оборотності продукції показано на рис. 2.7.

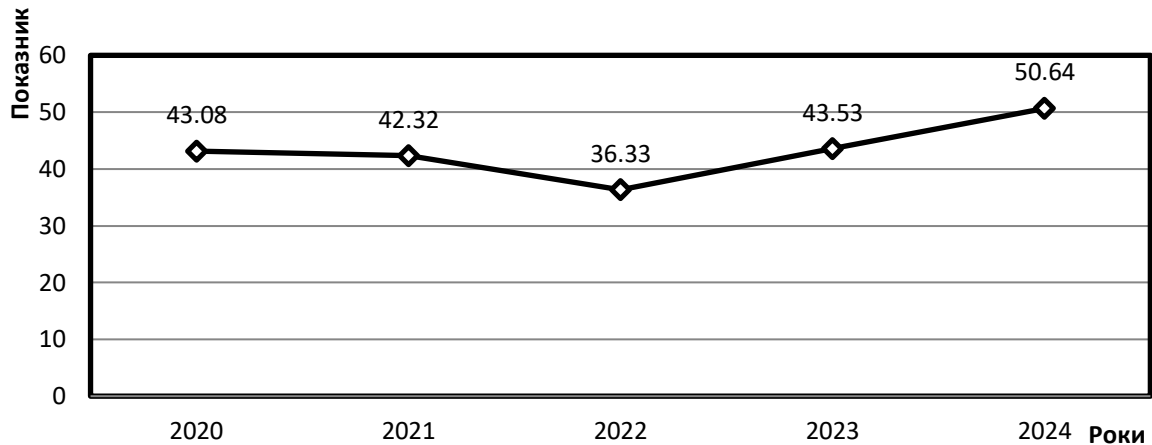

Рис. 2.7. Коефіцієнт оборотності продукції

Коефіцієнт оборотності продукції у період з 2020 року по 2022 рік значення зменшувалося і за цей період втратило 6,75. Але у 2023 році коефіцієнт вирівнявся з 2020 роком і перевищив його на 0,45 склавши 43,53, у 2024 році коефіцієнт зріс до 50,64 од.

Коефіцієнт забезпечення підприємства власним оборотним капіталом - визначає відношення, не залучених в оборотних активах, власних засобів, до оборотного капіталу. Показує частку власних засобів, не вкладених в необоротні активи, в оборотному капіталі, а також можливість перетворення активів у ліквідні кошти. Рекомендовані межі (0,1-0,5). Розраховується за формулою:

$$K_{\text{заб.вл.об.кап.}} = \frac{\text{Власні обігові кошти}}{\text{Оборотні активи}}.$$

Графічно коефіцієнт забезпечення підприємства власним оборотним капіталом можна побачити на рис 2.8.

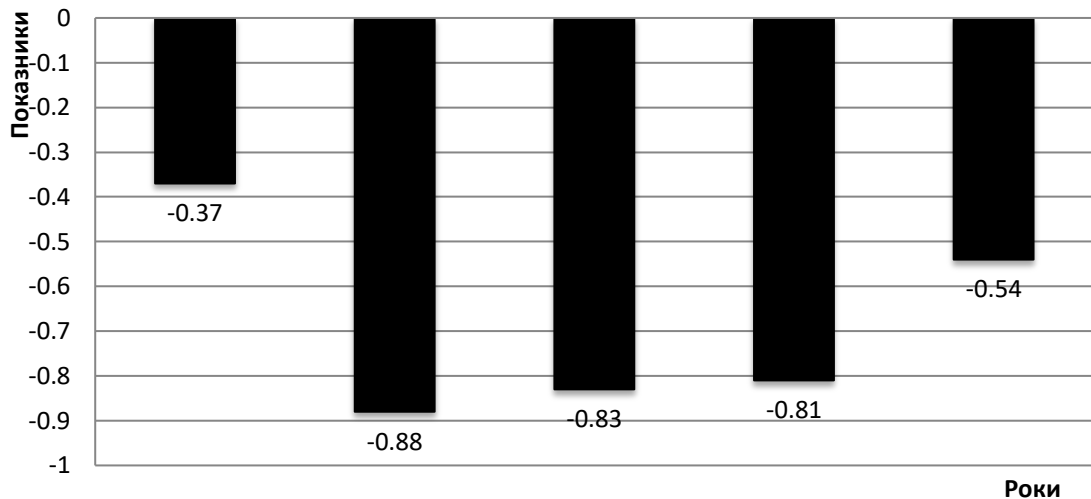

Рис. 2.8. Коефіцієнт забезпечення підприємства власним оборотним капіталом

На рис. 2.8 можна побачити, що коефіцієнт забезпечення підприємства власним оборотним капіталом не відповідає встановленим нормам (0,1-0,5). Так у 2021 році порівняно з 2020 роком показник зменшився на 0,51 %. Після зниження показника відбулося його невелике зростання. У 2022 році порівняно з 2021 роком рівень з -0,88 % зріс до -0,83 %, а у 2023 році до -0,81 %, у 2024 році -0,54. Зростання коефіцієнта проти минулого періоду свідчить про підвищення фінансової незалежності та зниження ризику фінансових вкладень.

Коефіцієнт оборотності обігових коштів – визначає частку виручки в обігових коштах. Показує кількість оборотів обігових коштів за період.

$$K_{\text{об.об.к.}} = \frac{\text{Чиста виручка від реалізації продукції}}{\text{Обігові кошти} \times 0,5}.$$

Період обороту обігових коштів – визначає і показує середній період від вкладення коштів на виробництво продукції до отримання коштів за реалізовану продукцію.

$$P_{\text{об.об.к.}} = \frac{360 \text{ днів}}{K_{\text{об.об.к.}}}.$$

Чим менша тривалість обороту оборотних коштів і чим швидше оборотні кошти роблять кругообіг, тим ефективніше вони використовуються. За аналізований період найкраща ситуація спостерігається у 2022 році, період обороту обігових коштів становить 27,16 днів, що на 0,09 менше ніж у 2021, на 11,01 менше ніж у 2020 році, і на 2,051 менш ніж у 2023 році, у 2024 році оборот коштів майже вирівнявся з 2021.

Коефіцієнт закріплення обігових коштів – один з показників ефективності використання обігових коштів, який визначає їх розміру розрахунку на вартісну одиницю продукції.

$$K_{\text{закр.об.к.}} = 1 / K_{\text{об.об.к.}}$$

Графічно зміни коефіцієнта закріплення обігових коштів ДП «Охтирське лісове господарство» можна побачити на рис. 2.9.

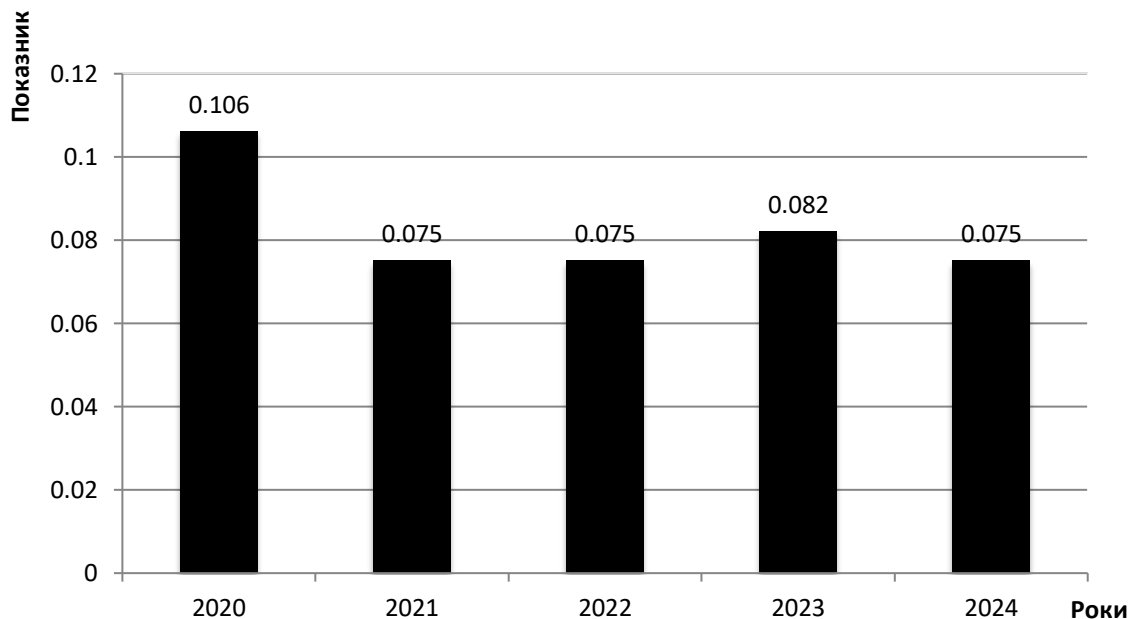

Рис. 2.9. Коефіцієнт закріплення обігових коштів

Як видно з рис. 2.9. коефіцієнт закріплення обігових коштів в 2021 та 2022 роки коефіцієнт рівний та зменшився порівняно з 2020 роком на 0,03, а в 2023 році зріс на 0,01, і у 2024 році зменшився до 0,075, рівня 2021-18р.

Чим більше оборотів зроблять оборотні кошти протягом певного періоду часу, тим менше величина показника їх закріплення.

Коефіцієнт вивільнення засобів з обороту – визначає відношення вивільнених коштів з обороту до середньої величини обігових коштів. Показує частку вивільнених з обороту (із знаком «-» залучених в оборот) коштів в середній вартості обігових коштів.

$$K_{\text{в.зас.з об.}} = \frac{[\text{Чиста вир.від реал. пр.}] \times (K_{\text{закр.об.к. баз}} - K_{\text{зак.об.к.звіт}})}{\text{Обігові кошти}}.$$

Як за основу (базу) для порівняння приймаємо 2020 рік.

За розрахунками вивільнення засобів з обороту, можна побачити, що за весь розрахунковий період відбувалося вивільнення коштів, у 2021-18 роках коефіцієнт складав 0,198, а у 2023 році зменшився до 0,121, у 2024 році ще до 0,016.

Коефіцієнт маневреності власних обігових коштів – визначає свободу фінансового маневру. Показує частку абсолютної ліквідності активів у власних оборотних коштах.

$$K_{\text{ман.вл.об.к.}} = \frac{\text{Кошти}}{\text{Власні обігові кошти}}.$$

Коефіцієнт маневреності мав найкращий показник у 2020р. (+0,29 %), але у 2021 році він зменшився на 0,6 % і склав -0,49 %; у 2022 році показник збільшився, та все ж був на досить низькому рівні -0,47 %; у 2023 році коефіцієнт становив -0,29 %, а у 2024 році -0,02, тобто було збільшення, але показник не був достатнім. Низьке значення показника говорить про те, що компанія не здатна відповідати за своїми найбільш терміновими обов'язками, використовуючи власні обігові кошти.

Коефіцієнт забезпечення запасів власними обіговими коштами – визначає частку обігових коштів у величині запасів. Показує скільки запаси,

що мають найменшу ліквідність у складі оборотних активів, забезпечені довгостроковими стабільними джерелами фінансування.

$$K_{\text{заб.вл.об.кошт.}} = \frac{\text{Власні обігові кошти}}{\text{Запаси}}.$$

Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами з кожним роком зменшується. За аналізований період рівень не підіймався нижче нуля. Це свідчить про те, що матеріальні запаси не покриваються власними коштами і потребують залучення позикових.

Коефіцієнт покриття запасів – визначає частку сукупних джерел покриття власних коштів у величині запасів.

$$K_{\text{пок.зап.}} = \frac{\text{Джерела покриття запасів}}{\text{Запаси}}.$$

Коефіцієнт покриття запасів за аналізований період не стабільний. У 2020 році даний показник мав досить низьке значення (-1,02). У 2021 році він зменшився на 0,55% і становив (-1,57). У 2022-19 р. показник зріс та все ж мав негативний стан, 2022 р. – (-1,50), у 2023 р. – (-1,44), у 2024 р. – (-1,74). Ці значення нижче одиниці, отже у підприємства не достатньо джерел фінансування для підтримки виробничого та збутового процесів.

Зробимо аналіз пасиву. Він також має свої зміни. Розглянемо їх коливання в табл. 2.4.

Як бачимо пайовий капітал залишається на тому ж рівні як у 2020 році, так і у 2024 році. Додатковий капітал має зростаючий характер, з кожним роком збільшується але зменшує свою кількість збільшень. Іноді з'являється нерозподілений прибуток, наприклад у 2021 році його зовсім не було.

Таблиця 2.4

Показники власного капіталу державного підприємства
«Охтирське лісове господарство» у період 2020-2024 років

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення 2024-2020р.
Зареєстрований (пайовий) капітал	1915	1915	1915	1915	1915	0
Додатковий капітал	9028	10744	12452	12972	13693	4665
Нерозподілений прибуток	3	-	6	1	2	-1
Довгострокові заборгованості	178	117	117	0	0	-178
Поточні кредиторські заборгованості: Товари	311	800	1109	1956	756	+445
Розрахунки з бюджетом	2485	5190	4860	6886	4961	+2476
у т.ч. з податку на прибуток	-	221	-	99	53	+53
Розрахунки за страхуванням	394	484	686	562	518	+124
Розрахунки за оплату праці	1533	1423	2292	2173	2098	+565
Одержані аванси	353	533	399	1369	851	+498
Поточні забезпечення	11831	15419	18689	15363	12150	+319
Доходи майбутніх періодів	1633	1454	1261	1098	935	-698
Інші поточні зобов'язання	33	52	44	145	157	+124

Довгострокові заборгованості у 2021 році менші ніж у 2020, і мають стабільність у 2021-2022 роках, а у 2023 році підприємство їх перекидає. У 2024 році збільшення не спостерігається, помічаємо зменшення показників.

Поточні кредиторські заборгованості за товари з кожним роком зростають. Кредит за розрахунками з бюджетом теж має зростання. У 2022 році має місце невеликий спад в заборгованості, але далі до 2023 році знову зростання, і спад у 2024 році.

Кредит за розрахунками зі страховими службами також зростає і спад має лише у 2023 році.

Кредит по розрахункам за оплату праці зменшується, зростання спостерігається лише у 2022 році. А кредит за державні аванси постійно зменшується.

Поточні забезпечення зростали до 2022 року, у 2023 ж зменшилися майже на суму зростання у 2021 році і продовжує зменшуватись д 2024 р.

Доходи майбутніх періодів постійно зменшуються і з 1633 у 2020 році спустилися до 935, у 2024 році. Інші поточні зобов'язання також зростають і мають лише незначне зменшення у 2022 році, далі різко збільшують значення.

2.3. Аналіз ліквідності та платоспроможності

Ліквідність визначає можливість підприємства виплатити всі свої борги одномоментновикористовуючи наявні активи та пасиви. Показник ліквідності виступає як запобігання виходу підприємства в борг який воно не зможе виплатити.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності – визначає відношення грошових коштів та цінних паперів до короткострокової заборгованості. Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує яку частину короткострокових пасивів підприємство може одномоментно погасити. Рекомендовані межі (0,2-0,5).

$$K_{\text{лікв. абсол}} = \frac{\text{Грошові кошти та цінні папери}}{\text{Поточні пасиви}}.$$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності протягом досліджуваного періоду коливається в межах від 0,13 до 0,43, що задовольняє рекомендовані межі (0,2-0,5). Це означає, що підприємство має достатньо грошових коштів і таким чином може одночасно погасити значну частину короткострокової заборгованості.

Графічно коефіцієнт абсолютної ліквідності зображено на рис. 2.10.

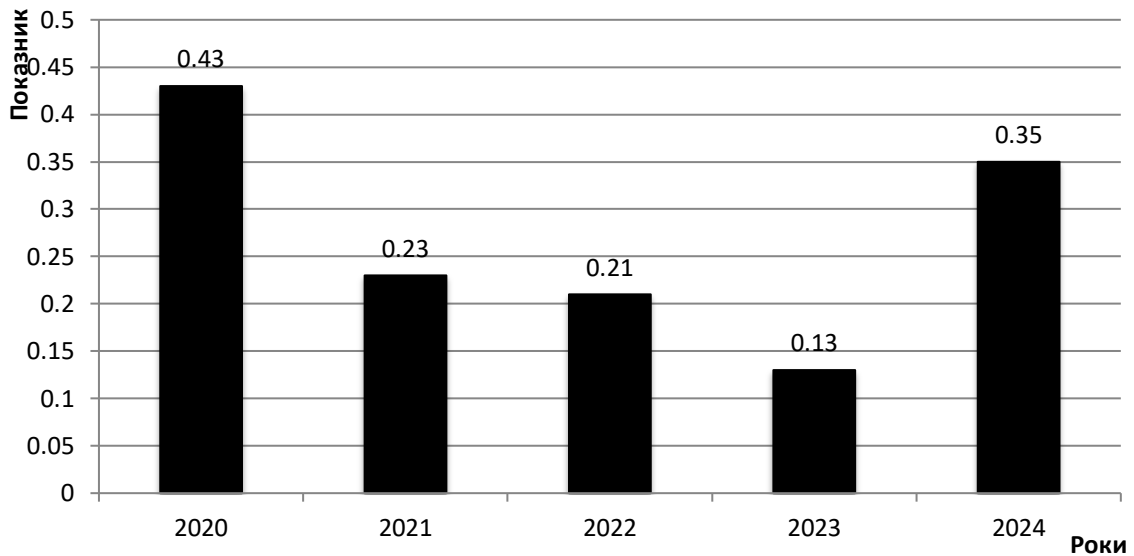

Рис. 2.10. Коефіцієнт абсолютної ліквідності

Як видно з рис. 2.10, коефіцієнт абсолютної ліквідності протягом 2020-2023 років зменшувався. В 2007 році порівняно з 2020 зменшився на 0,2, в 2021 році та 2022 році спад зменшився і склав 0,02, а в 2022-19 роках знизився на 0,08 і склав 0,13%, у 2024 році, навпаки, збільшується до 0,35. Це означає, що на 0,13% підприємство не може в період 2022-19 роках погасити всі короткострокові борги, у 2024 році ситуація змінюється.

Коефіцієнт ліквідності уточнений (коефіцієнт швидкої ліквідності) – відношення суми ліквідних коштів, короткострокових пасивів. Показує частку поточних зобов'язань, яка може бути погашена ліквідними коштами та очікуваним надходженнями від дебіторів (треба звернути увагу на «сумнівність» дебіторської заборгованості). Рекомендовані межі (0,5-1,0).

$$K_{\text{л.ут.}} = \frac{\text{Грошові кошти та ЦП} + \text{Деб.заборг.}}{\text{Поточні пасиви}}.$$

Коефіцієнт ліквідності уточнений за період 2020-19 років не досяг рекомендованої межі (0,5-1,0). У 2020 році він склав 0,44, а потім став зменшуватись: у 2021 – 0,23, у 2022- 0,22, а в 2023 знизився до 0,13, у 2024 році показник збільшується до 0,37 та все ж не досяг бажаного рівня.

Графічно коефіцієнт ліквідності уточнений зображено на рис. 2.11.

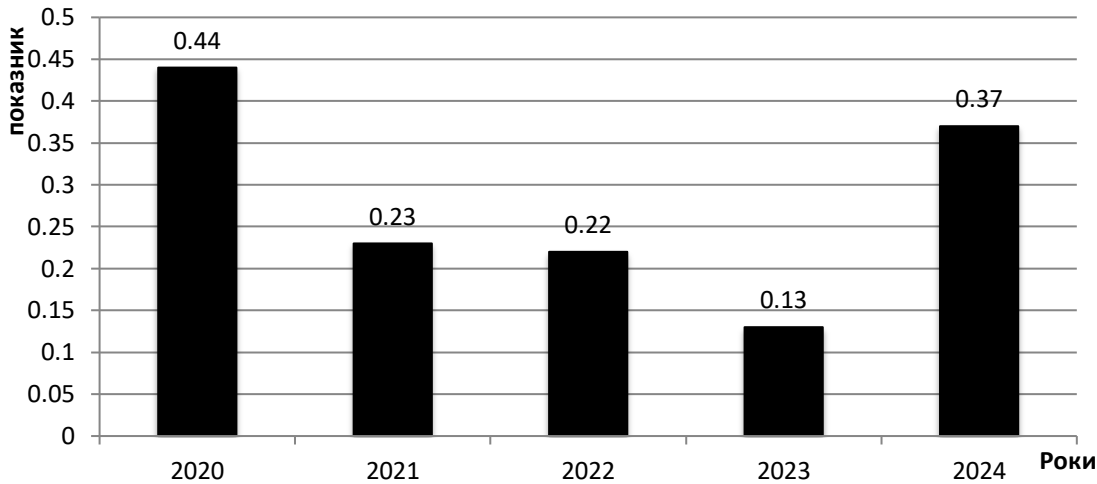

Рис. 2.11. Коефіцієнт ліквідності уточнений

Коефіцієнт ліквідності загальний (ліквідність загальна, коефіцієнт покриття) – відношення поточних активів до поточних зобов’язань. Показує скільки одиниць найбільш ліквідних активів припадає на одиницю термінових боргів. Рекомендована межа (2,0-2,5).

$$K_{\text{з.л.}} = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні пасиви}}.$$

Графічно коефіцієнт ліквідності загальний можна побачити на рис. 2.12.

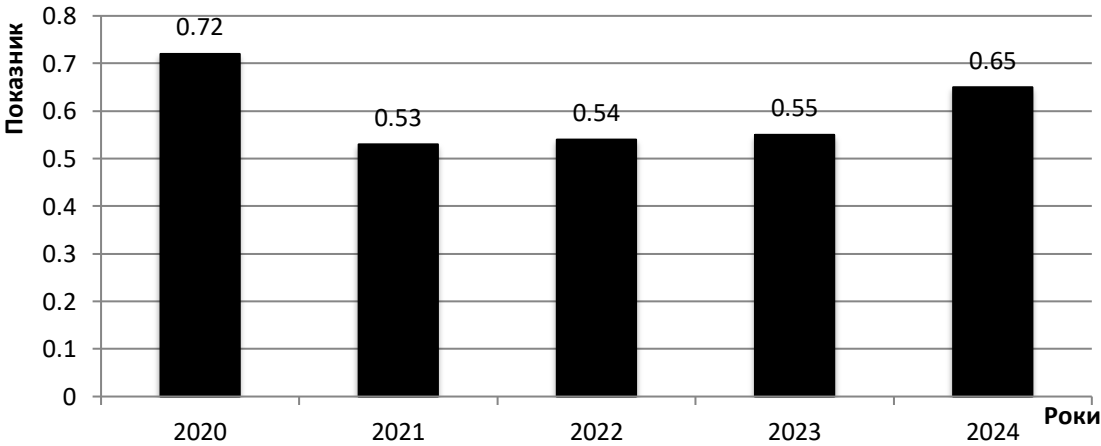

Рис. 2.12. Коефіцієнт ліквідності загальний

ДП «Охтирське лісове господарство»

Як видно з рис. 2.12, в період 2020-2021 років коефіцієнт знизився, це могло б мати негативний вплив на підприємство, але в 2021-2024 роки коефіцієнт почав знову підійматися. Високий рівень ліквідності підприємства є позитивним фактором для кредиторів та потенційних інвесторів. Цей показник свідчить про те, які перспективи має підприємство щодо погашення усіх своїх боргів по залучених фінансових ресурсах, як це вплине на формування нормативної величини залишків активів. Що забезпечують безперебійну діяльність підприємства в межах визначеної потужності, якщо всі кредитори одночасно пред'являть свої вимоги.

Коефіцієнт маневреності – відношення «вільних» обігових коштів до власного капіталу («вільні» кошти = оборотні кошти – поточні зобов'язання). Показує частку «вільних» обігових коштів, яка міститься у власному капіталі. Рекомендовані межа (0,25-0,9).

$$K_{\text{маневр.}} = \frac{\text{Вільний оборотний капітал}}{\text{Власний капітал}}.$$

Графічно коефіцієнт маневреності держаного підприємства «Охтирське лісове господарство» можна побачити на рис 2.13.

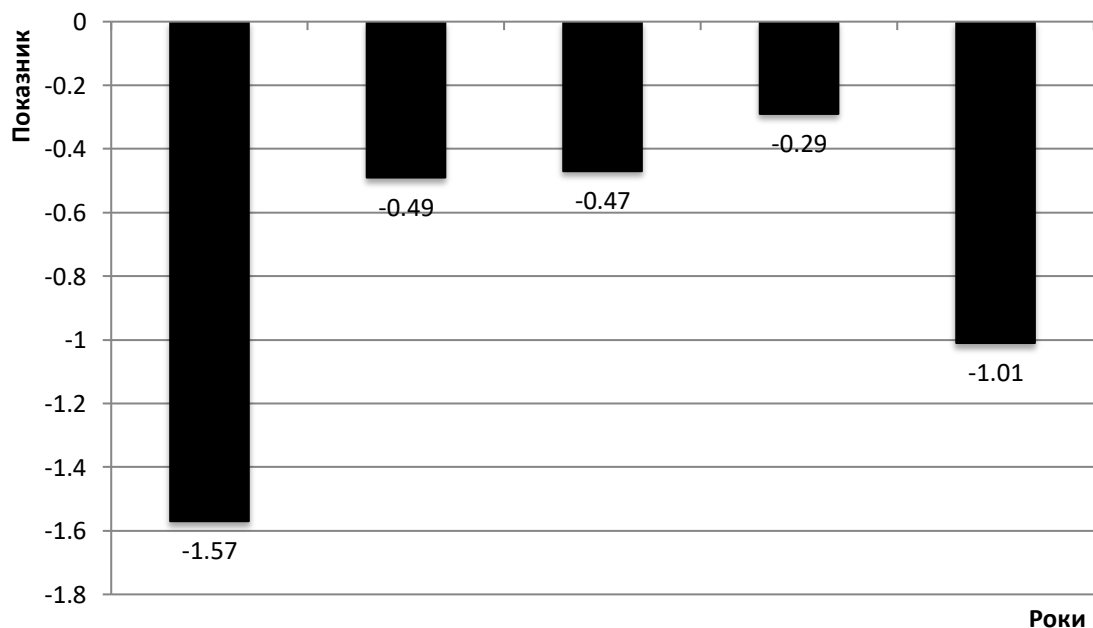

Рис. 2.13. Коефіцієнт маневреності
ДП «Охтирське лісове господарство»

Коефіцієнт маневреності за період 2020-2024 років має край низькі показники і не досягає рекомендованої межі. Та все ж має зростаючий характер. Збільшення коефіцієнта за звітну дату слід оцінювати хоча позитивно, але не досить суттєво.

Коефіцієнт поточної заборгованості – відношення поточної кредиторської заборгованості до дебіторської. Показує здатність розрахуватися за кредитами за рахунок дебіторів. Рекомендовані межа повинні наближатися до одиниці, бажано менше.

$$K_{п.з} = \frac{\text{Поточна кредиторська заборгованість}}{\text{Поточна дебіт. заборг.}}$$

Коефіцієнт поточної заборгованості має не стабільний характер. Даний показник у 2021 році порівняно з 2020 роком зріс на 9 одиниць, що свідчить про посилення залежності підприємства від кредиторів. В період з 2021 року по 2023 рік показник знизився на 15,02 одиниці і становив 2,88. Це зумовлено зменшенням кредиторської та дебіторської заборгованостей. Та все ж показник не досягнув рекомендованої межі.

Отже маємо не стійкий стан ліквідності та платоспроможності. Найгіршим з аналізованого періоду став 2020 рік, далі показник ліквідності зменшується, хоч і не рівномірно за деякими показниками. Це свідчить про те, що можливо в подальшому підприємство зможе повністю викупити себе уразі вимоги кредиторами одночасно перекрити всі заборгованості.

2.4. Аналіз фінансової стійкості та ділової активності

Ділова активність характеризує усі зусилля підприємства щодо просування на ринках своєї продукції, праці, капіталу.

Коефіцієнт незалежності (автономії) – характеризує можливість підприємства виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів відношення власного капіталу до всіх джерел засобів підприємства. Показує частку власного капіталу в загальній сумі джерел засобів підприємства. Рекомендовані межа 0,5-1,0.

$$K_{\text{нез.}} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Валюта балансу}}.$$

Коефіцієнт автономії показує, чим вище значення цього показника, тим більш фінансово стійким, стабільним і більш незалежним від зовнішніх критеріїв є підприємство. Як видно з розрахунків, частка залученого капіталу за аналізований період менша критичного значення коефіцієнта автономії (0,5), отже підприємство не є фінансово стійким.

Коефіцієнт фінансової стійкості – визначає відношення власних засобів та довгострокових зобов'язань до суми джерел засобів підприємства. Показує частку стабільних джерел фінансування загальній сумі джерел засобів підприємства. Рекомендовані межі 0,5-0,9.

$$K_{\text{ф.с.}} = \frac{\text{Власн. засобів} + \text{Довгостр. зобов'яз.}}{\text{Валюта балансу}}.$$

За даними аналізу помічаємо, що в період з 2020 року по 2022 рік коефіцієнт фінансової стійкості зменшився з 0,374 до 0,33. Однак у 2023 році зріс на 0,005 і склав 0,35 і став рівним показнику 2021 року, у 2024 році також збільшився до 0,410.

Коефіцієнт фінансування – визначає відношення власних засобів до позикових засобів підприємства. Показує забезпеченість заборгованості власними коштами (якщо коефіцієнт більше 1 то, виконується необхідна умова фінансової стійкості підприємства). Рекомендовані межі (0,9-3,0).

$$K_{\text{фін.}} = \frac{\text{Власні кошти}}{\text{Позикові кошти}}.$$

Графічно зміни коефіцієнту фінансування показано на рисунку 2.14.

Як видно з рис. 2.14 за період з 2020 року по 2024 рік коефіцієнт фінансування не досягнув рекомендованої межі (0,9-3,0).

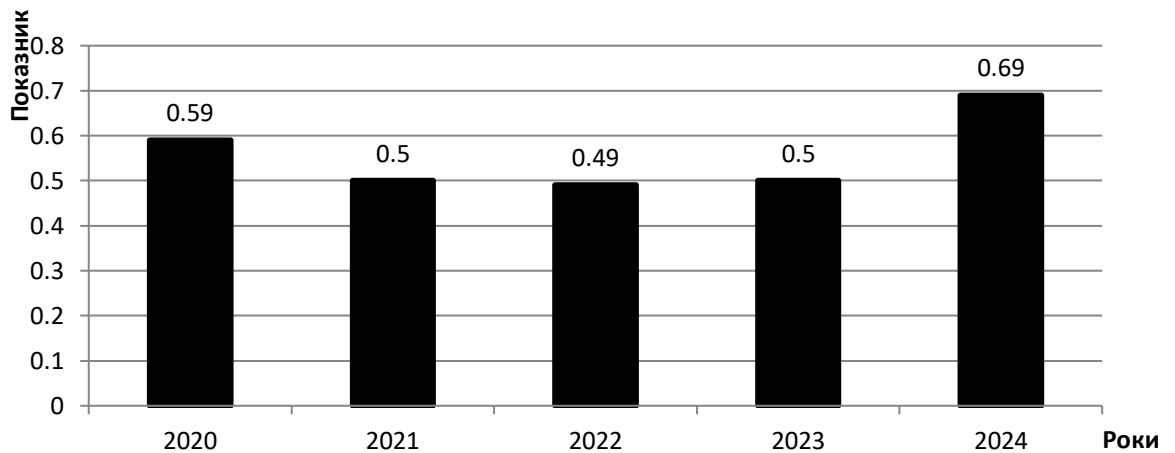

Рис.2.14.Коефіцієнт фінансування

Коефіцієнт власних інвестицій -визначає відношення власних засобів до необоротних активів. Показує (при коефіцієнті менше 1) питому вагу необоротних активів у власних коштах, а (при коефіцієнті більше 1), у скільки разів сума власних коштів перевищує суму необоротних активів, залежно від галузі.

$$K_{\text{вл.ін.}} = \frac{\text{Власні кошти}}{\text{Необоротні активи}}.$$

Очевидно, що «Охтирське лісове господарство» переживає тяжкий час, оскільки ще в 2020 році показник дорівнював 0,685, що на багато менше рекомендованого 1,1. У 2021 році спостерігається ще більший спад показника, але у період 2021-19 років показник поступово збільшується. У 2021 році дорівнює 0,517, а вже у 2023 році став 0,528, а у 2024 році 0,662.

Графічно коефіцієнт інвестування власних інвестицій можна побачити на Рис. 2.15.

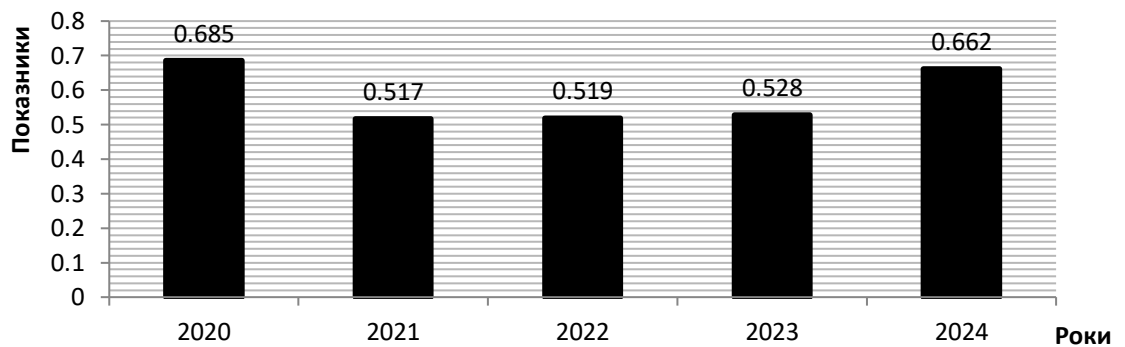

Рис. 2.15. Коефіцієнт інвестування власних інвестицій

Коефіцієнт інвестування власних та довгострокових залучень – визначає відношення необоротних активів до засобів довгострокового використання, яка вкладена в необоротні активи підприємства. Рекомендовані межі (0,4-0,9).

$$K_{\text{ін.зал.}} = \frac{\text{Необоротні активи}}{\text{Засоби довгостр. користування}}.$$

Як бачимо, коефіцієнт довгострокових залучень перевищує максимальну норму 0,4-0,9. Необоротні активи вдвічі перевищують засоби довгострокового користування. Так у 2020 році рівень перевищив норму на 0,55, у 2021 році на 1,03, у 2022 році на 1,02, а у 2023 році на 0,99, а у 2024 році на 0,61.

Коефіцієнт фінансового левериджу – визначає частку довгострокових зобов'язань у власних коштах. Характеризує залежність підприємства від довгострокових зобов'язань. Збільшення коефіцієнта свідчить про можливість зростання фінансового ризику. Нижня межа 0,25.

$$K_{\text{фл.}} = \frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Власні кошти}}.$$

Коефіцієнт фінансового левериджу, або коефіцієнт фінансового ризику – відношення залученого капіталу до власного. Цей коефіцієнт вважається одним з основних індикаторів фінансової стійкості.

Зростання фінансового левериджу супроводжується підвищенням ступеня фінансового ризику, пов'язаного з можливою недостатністю коштів для виплати процентів за кредити і позики. Незначна зміна бруutto-прибутку і рентабельності інвестованого капіталу в умовах високого фінансового левериджу може призвести до значної зміни чистого прибутку, що небезпечно при спаді виробництва.

Дані підприємства показують, що підприємство не може профінансувати себе за власний рахунок. У 2020 році різниця з нижньою межею (0,25) становить 1,35, у 2021 році – 1,65, у 2022 році – 1,75, у 2023 році – 1,65, 2024 році – 1,19. Це свідчить про відсутність фінансової стійкості.

Основні показники фінансової стійкості за проведеними розрахунками та різниця між показниками за роки 2020-2024, наведені в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Показники фінансової стійкості ДП «Охтирське лісове господарство»
за період 2020-2024 років

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення 2024-2020р.
Автономія	0,36	0,33	0,32	0,33	0,41	+0,05
Фінансова стійкість	0,374	0,335	0,330	0,335	0,410	+0,036
Фінансування	0,59	0,5	0,49	0,5	0,69	+0,1
Власних інвестицій	0,685	0,517	0,519	0,528	0,662	-0,023
Інвестування власних та довгострокових залучень	1,45	1,93	1,92	1,89	1,51	+0,06
Фінансовий леверидж	1,6	1,9	2,0	1,9	1,44	-0,16

З усіх розрахунків можна зробити висновок, що державне підприємство не є фінансово стійким та незалежним.

Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості – визначає відношення виручки до середньої величини дебіторської заборгованості підприємства за період. Показує у скільки разів виручка перевищує середню дебіторську заборгованість. Нижня межа 18.

$$K_{\text{об.деб.заб.}} = \frac{\text{Чиста виручка від реалізації продукції}}{(\text{Дебіт.забо р. на початок року} + \text{Дебіт. забор. на кінець року}) / 2}.$$

Графічно коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості можна побачити на рис. 2.16.

Як видно з рис. 2.16, коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості у 2020 році становив 145.2 одиниці, у 2021 році він зріс на 22.6 і склав 167,8.

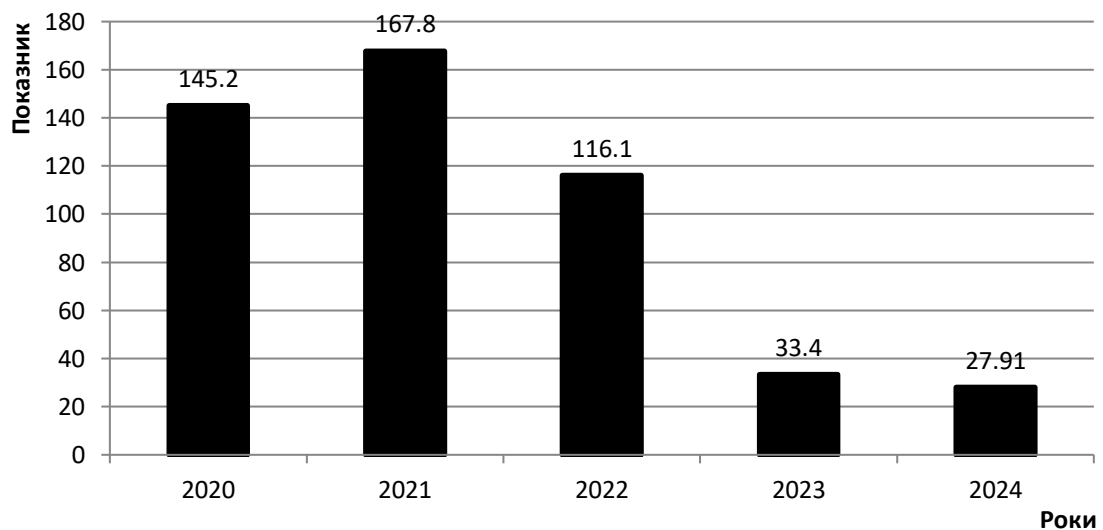

Рис. 2.16. Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості
ДП «Охтирське лісове господарство»

Зростання змінилося спадом у період 2022-2024 років. Так у 2022 році показник склав 116,1, а у 2024 році – 27,91. Тавсе ж це вище нижньої межі 18.

Період погашення дебіторської заборгованості – визначає відношення періоду аналізу до коефіцієнту обертання дебіторської заборгованості.

Показує середній термін інкасації дебіторської заборгованості, тобто період її погашення. Верхня межа 20 днів.

$$П_{\text{пог.деб.заб.}} = \frac{360 \text{ днів}}{К_{\text{об.деб.заб.}}}.$$

В період з 2020 по 2022 рік період погашення дебіторської заборгованості коливався між 2 та 3 днями, але у 2023 році цей період зріс до 11 днів, а у 2024 році до 13. Однак він не досяг верхньої межі у 20 днів.

Період погашення кредиторської заборгованості – визначає і показує середній період сплати підприємством короткострокової заборгованості.

$$П_{\text{пог.кред.заб.}} = \frac{\text{Поточні зобов.}}{\text{Собівартість реалізації}}.$$

Період погашення кредиторської заборгованості у час 2020 року – 2022 року зменшувався з 0,5 до 0,3. У період 2021-2024 років помічаємо коливання між 0,4 та 0,3.

Коефіцієнт обороту основних засобів (фондовіддача в ринкових умовах) – Визначає відношення чистої виручки від реалізації до балансової вартості основних засобів. Показує на скільки інвестиції, вкладені у засоби виробництва, приносять дохід підприємству.

$$К_{\text{об.осн.зас.}} = \frac{\text{Чиста виручка від реалізації продукції}}{\text{Основні засоби}}.$$

Максимум фондовіддачі 4,7 помічаємо у 2024 році. У 2020 році цей коефіцієнт складає 4,3, далі спад до 3,7; 4,0; 3,9, і у 2024 році збільшення.

Коефіцієнт оборотності реалізованої продукції до середньої величини запасів у періоді. Показує скільки оборотів коштів інвестованих у запаси.

$$К_{\text{об.зап.}} = \frac{\text{Собівартість реалізації}}{\text{Запаси} \times 0,5}.$$

Як бачимо, у 2020 році запаси здійснили 14,1 обороти. Якщо коефіцієнт значно перевищує середньогалузеві норми, то це створює ризик, пов'язаний з недостатнім розміром запасів, наслідком чого буде зниження обсягу виручки від реалізації. Занадто високий коефіцієнт може бути ознакою нестачі вільних коштів і сигналом про можливу неплатоспроможність підприємства. Нормальне значення коефіцієнта може коливатись від 4 до 8. У 2021 році показник піднявся ще вище до 16,8, а у 2022 до 18,7. У 2023 році відбулося зниження оборотів до 17,8, але не досягло норми, а у 2024 р. взагалі зростання до 35,9.

Період (термін) зберігання запасів – визначає відношення періоду аналізу до коефіцієнту обертання запасів. Показує середній термін зберігання виробничих запасів на підприємстві. Межі від 45 до 120.

$$П_{\text{заб.зап.}} = \frac{360 \text{ днів}}{К_{\text{об.зап.}}}$$

За аналізований період термін зберігання запасів не перевищував норми.

Період операційного циклу – визначає і показує термін обороту грошових коштів. Від'ємне значення свідчить про нестачу коштів.

$$П_{\text{оп.ц.}} = П_{\text{зб.зап.}} + П_{\text{пог.деб.заб.}}$$

$$П_{\text{оп.ц.2020}} = 25,5 + 2,4 = 27,9;$$

$$П_{\text{оп.ц.2021}} = 21,4 + 2,1 = 23,5;$$

$$П_{\text{оп.ц.2022}} = 19,2 + 3,1 = 22,3;$$

$$П_{\text{оп.ц.2023}} = 20,2 + 10,7 = 30,9;$$

$$П_{\text{оп.ц.2024}} = 10,02 + 12,9 = 22,92.$$

Як бачимо по розрахунках, тривалість операційного циклу не перевищує одного місяця в 31 день. Рівень виробництва і збуту здатний покрити дебіторську заборгованість.

Можна зробити висновок що державне підприємство «Охтирське лісове господарство» має відносно гарні показники ділової активності.

2.5. Аналіз прибутку та рентабельності

Можемо проаналізувати загальну рентабельність. Почнемо з рентабельності власного капіталу. Вона визначає частку чистого прибутку у власному капіталі вкладеному в підприємство. Показує потенційні можливості розширення діяльності підприємства.

$$P_{\text{вл.кап.}} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}}.$$

Графічно рентабельність власного капіталу можна побачити на рис. 2.17.

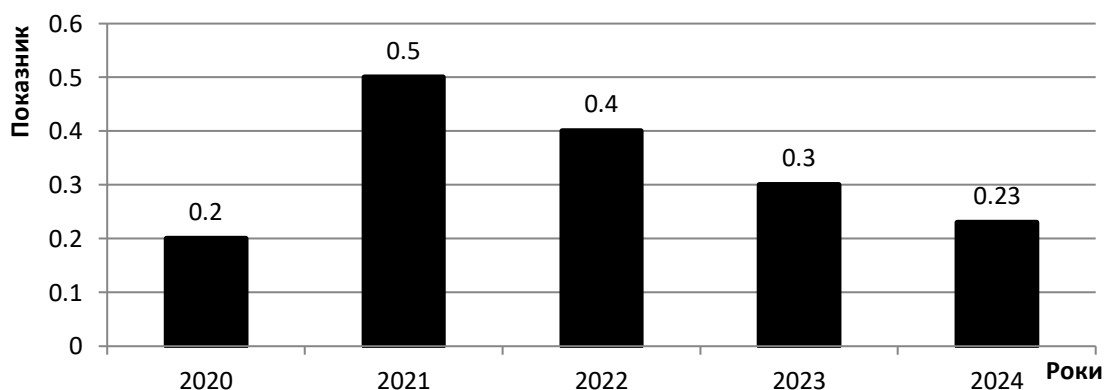

Рис. 2.17. Рентабельність власного капіталу

Як видно з рис. 2.17 рентабельність власного капіталу має нестабільний характер. Так у 2020 році рентабельність становила 0,2%, у 2021 році відбулося зростання до 0,5%. Далі за роками відбувався спад: 2022 р. – 0,4%, у 2023 році – 0,3%, 2024 р. – 0,23. Це обумовлено зменшенням чистого прибутку підприємства та ростом вартості капіталу.

Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності – визначає частку прибутку від звичайної діяльності в активах підприємства. Показує здатність підприємства отримувати прибуток виходячи з активів, які є в розпорядження підприємства.

$$P_{\text{акт.за пр.зв.діяльн.}} = \frac{\text{Прибуток від звичайної діяльності}}{\text{Активи}}.$$

Графічно рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності ДП «Охтирське лісове господарство» можна побачити на рис. 2.18.

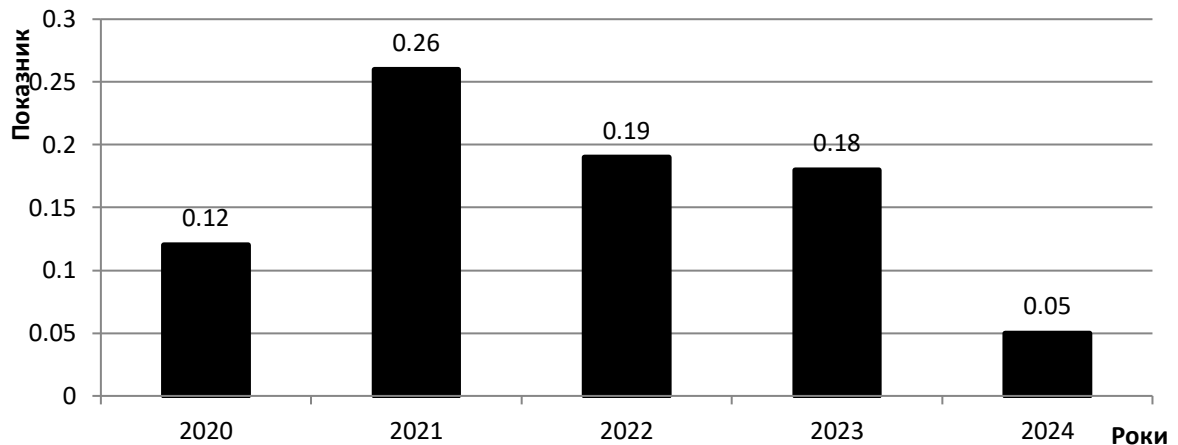

Рис. 2.18. Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності

Як бачимо з рис. 2.18 рентабельність не стабільна. У 2021 році маємо найвищий показник 26 копійок. Це на 14 копійок більше ніж у 2020 році. Але у 2022 році відбувся спад рентабельності до 19 копійок, а у 2023 році до 18, у 2024 році спав до 5 копійок. Факторами такого зниження є зменшення суми чистого прибутку та структури оборотних активів.

Рентабельність активів з чистим прибутком – визначає частку чистого прибутку що припадає на одиницю коштів інвестованих в активи підприємства.

$$P_{\text{акт.чт.пр.}} = \frac{\text{Прибуток від звичайної діяльності}}{\text{Активи}}.$$

Рентабельність активів за чистим прибутком у 2021 році порівняно з 2020 роком збільшилась на 0,09. Але у 2022 році зменшилась на 0,03, а у 2023 році ще на 0,04, у 2024 році зрівнялась з показником 2020 року склавши 0,09.

Рентабельність виробничих запасів – визначає частку чистого прибутку у вартості виробничих запасів підприємства. Показує скільки чистого прибутку припадає на одиницю вартості виробничих засобів.

$$P_{\text{вир.зас.}} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Виробничі засоби}}.$$

Графічно рентабельність виробничих засобів ДП «Охтирську лісове господарство» можна побачити на рис 2.19.

З рис. 2.19. бачимо, що рентабельність виробничих засобів також не стійка.

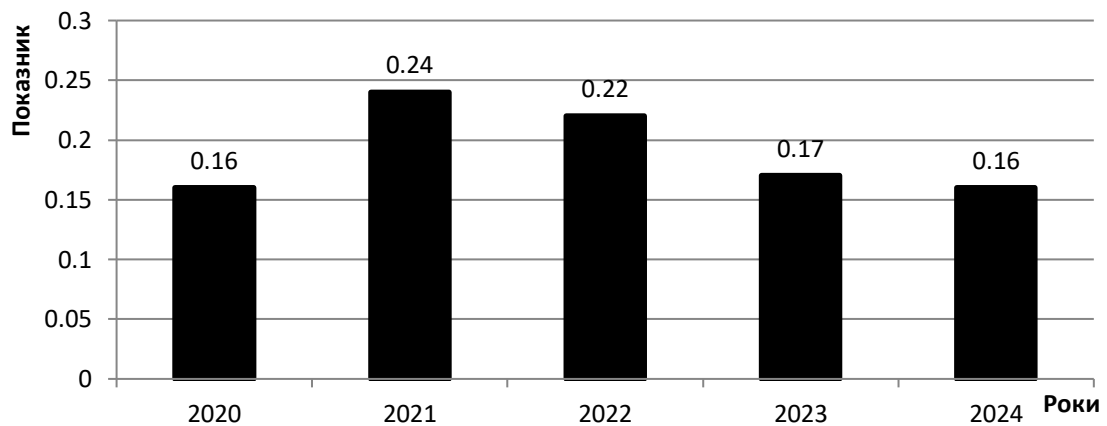

Рис. 2.19. Рентабельність виробничих засобів

У 2021 році порівняно з 2020 рентабельність зросла на 0,8% і становила 0,24. У 2022 році відбулось зниження до 0,22, а у 2024 році показник дорівнював 0,16. Для того щоб підвищити показник рентабельність виробничих фондів потрібно збільшити суму виручки при експлуатації наявного обладнання, або звільнитись від непотрібного устаткування.

Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації – визначає частку прибутку від реалізації у чистому доході від реалізації продукції припадає на одиницю чистого доходу від реалізації продукції підприємства.

$$P_{\text{пр.за пр.реал.}} = \frac{\text{Прибуток від реалізації}}{\text{Виручка}}.$$

Графічно рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації ДП «Охтирське лісове господарство» зображено на Рис. 2.20.

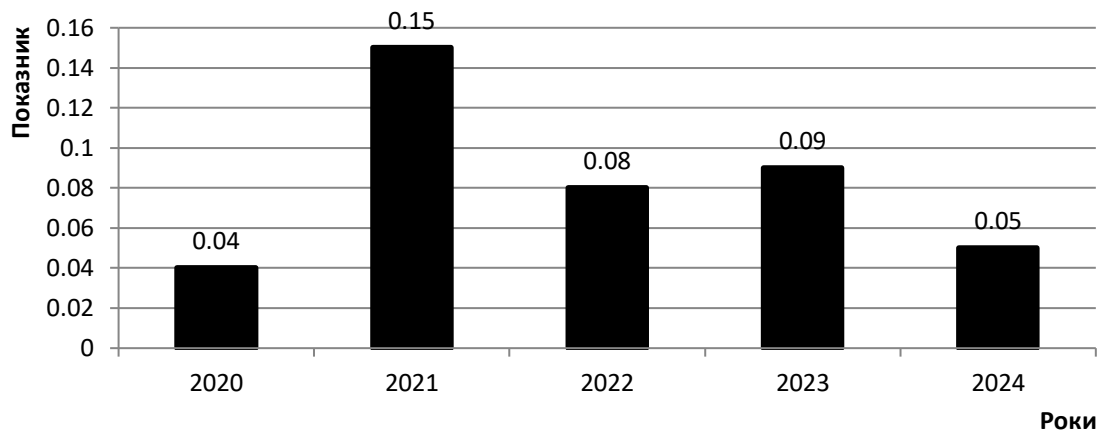

Рис 2.20. Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації

Як видно з рис. 2.20 рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації має нестабільний характер. У 2020 році показник становив 0,04%. У 2021 році рентабельність зросла до 0,15 %, після цього вона знизилась у 2022 році до 0,08 і знову зросла у 2023 році до 0,09, у 2024р. зменшилась до 0,05.

Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від операційної діяльності – визначає частку прибутку від операційної діяльності у чисту доходи від реалізації продукції підприємства. Показує скільки прибутку від операційно діяльності припадає на одиницю чистого доходу від реалізації продукції підприємства.

$$P_{\text{пр.за пр. оп. діял.}} = \frac{\text{Прибуток від операційної діяльності}}{\text{Виручка}}.$$

Графічно рентабельність реалізованої продукції за прибутком від операційної діяльності можна побачити на рис.2.21.

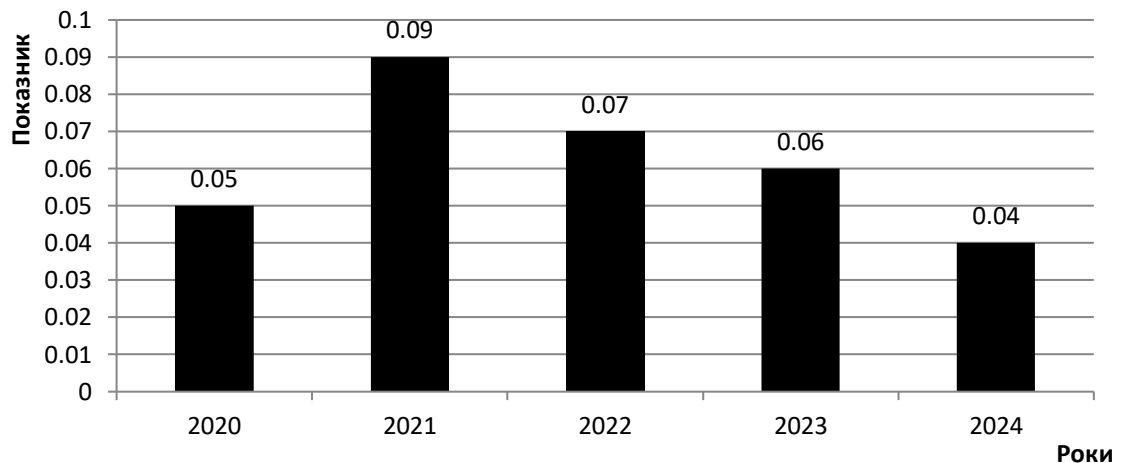

Рис.2.21. Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від операційної діяльності

Досліджуваний період має не стійкі значення. Так у 2021 році порівняно з 2020 роком відбувся зріст рентабельності з 0,05 до 0,09, але у 2022-20 роках рентабельність почала зменшуватись: у 2022 році до 0,07, у 2023 році до 0,06, у 2024р. до 0,04. Факторами такого зниження є зменшення суми чистого прибутку та прибутку від операційно діяльності.

Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком – визначає частку чистого прибутку у чистому доході від реалізації продукції підприємства. Показує скільки чистого прибутку припадає на одиницю чистого доходу від реалізації продукції підприємства.

$$P_{\text{пр.за чист.пр.}} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Виручка}}.$$

З розрахунків бачимо, що в період з 2020 року по 2021 рік відбулося підвищення рентабельності реалізованої продукції за чистим прибутком з 0,04 до 0,07, але у 2022-20 роки було зниження рентабельності: у 2022 році – 0,06, у 2023 році – 0,05, 2024р - 0,04.

Співвідношення сплачених відсотків і прибутку – визначає частку прибутку від звичайної діяльності підприємства, яка повинна сплачуватись за користування кредитами. Показує скільки сплачених відсотків за кредити і позики припадає на одиницю прибутку підприємства. Рекомендовані межі (0-0,4).

$$K_{\text{відс.на приб.}} = \frac{\text{Витрати на сплату відсотків}}{\text{Прибуток від звичайної діяльності}}.$$

Можна зробити висновок, що показник співвідношення відсотків до прибутку відповідає встановленим межам. Показує, що кількість сплачених відсотків за кредитами і позиками коштів на одиницю продукції в нормі.

Рентабельність чистого прибутку відносно активів (період окупності капіталу) – визначає частку активів в чистому прибутку. Показує за який період кошти, що інвестовані в активи будуть компенсовані чистим прибутком підприємства.

$$P_{\text{чист.пр.відн.акт.}} = \frac{\text{Активи}}{\text{Чистий прибуток}}.$$

У 2021 році порівняно з 2020 року рентабельність чистого прибутку знизилась на 4,49, але у 2022 році вона збільшилась на 0,82, а у 2023 р. ще на 2,08 і становить 8,42, у 2024 році збільшується до 10,33.

Рентабельність власного капіталу відносно чистого прибутку (період окупності власного капіталу) -Визначає частку власного капіталу в чистому прибутку. Показує за який період власний капітал може бути компенсований чистим прибутком підприємства.

$$P_{\text{вл.кап.від чист.пр.}} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Чистий прибуток}}.$$

Рентабельність капіталу за чистим прибутком не стабільна. У 2021 році показник порівнюючи з 2020 роком зменшився на 1,8, а у 2022 році зріс і склав 2,08%, у 2023 становив 2,8 %, вже у 2024 році становить 4,24.

Розраховані показники вносимо в Табл. 2.6, і маємо різницю між роками 2020-2024.

Таблиця 2.6

Показники рентабельності та прибутку
ДП «Охтирське лісове господарство» за 2020-2024 роки

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Відхилення 2024-2020 р.
Власний капітал	0,2	0,5	0,4	0,3	0,23	+0,03
Активи	0,12	0,26	0,19	0,18	0,05	-0,07
Активи за чистим прибутком	0,09	0,18	0,15	0,11	0,09	0
Виробничі запаси	0,16	0,24	0,22	0,17	0,16	0
Реалізація продукції за прибутком від реалізації	0,04	0,15	0,08	0,09	0,05	+0,01
Реалізація продукції за прибутком від операційної діяльності	0,05	0,09	0,07	0,06	0,04	-0,01
Реалізація продукції за чистим прибутком	0,04	0,07	0,06	0,05	0,04	0
Співвідношення сплачених відсотків і прибутку	0,07	0,05	0,07	0,01	0,01	-0,06
Чистий прибуток відносно активів	10,01	5,52	6,34	8,42	10,33	+0,32
Власний капітал відносно чистого прибутку	3,6	1,8	2,08	2,8	4,24	+0,64

За всіма показниками рентабельності можна зробити висновок, що підприємство мало гарні показники за аналізований періодлише у 2021 році а надалі зменшується до 2024р.

3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ГОСПОДАРСТВА

3.1. Напрямки покращення фінансово-економічного стану господарства

Коротко можна проаналізувати ще раз основні показники діяльності підприємства. Таким чином визначимо, що саме треба покращити.

Спочатку звертаємо увагу на те, що показник балансу зростає до 2022 року з великими темпами, у 2023 році зростання продовжується, але з меншим наростанням. А в 2024 році показник зменшується, і стає менше показника 2021 року.

Щодо необоротних активів. Нематеріальні активи мають низьке значення до 2022 року, у 2023-20 роках показник різко зростає з 80 до 634 од.

Накопичена амортизація з кожним роком збільшує показник. Незавершені капітальні інвестиції також зростають.

Показник основних засобів зростає до 2022 року, потім зменшує свою оцінку. Знос щодалі зростає.

Щодо аналізу оборотних активів маємо зростання запасів до 2022 року, далі показник знижується. З них виробничі запаси мали зростання лише в 2021 р.

Незавершене виробництво має зростання до 2023 року, але у 2024 має зменшення, що повністю перекидає останні 4 роки.

Показники готової продукції також мають зростання до 2022 р., далі зменшуються.

У 2024 році заборгованості зменшуються. Однак інша дебіторська заборгованість продовжує збільшуватись.

Аналіз активів говорить про те, що:

1. Частка оборотних виробничих засобів в обігових коштах (майновий стан) має задовільний показник, хоч і зменшується до 2024 року;

2. Частка основних засобів в активах тримається на одному рівні і перевищує половину – що є гарним показником;
3. Коефіцієнт зносу основних засобів показав, що засоби більш ніж на половину зношені;
4. Коефіцієнт оновлення основних засобів показав, що в останні роки оновлення не відбувалося;
5. Частка оборотних виробничих активів не стабільна (0,06-0,12);
6. Коефіцієнт мобільності активів майже не змінюється;
7. Коефіцієнт трансформації показує не ефективне використання активів;
8. Коефіцієнт маневреності робочого капіталу залежить від форми власності, і так як підприємство є державним, не впливає на аналіз;
9. Коефіцієнт мобільності засобів не досягає норми і є далеко за її межами;
10. Коефіцієнт обороту власного капіталу свідчить про ефективність його використання;
11. Коефіцієнт обороту продукції не стабільний, свідчить про недостатнє завантаження виробничих потужностей;
12. Коефіцієнт забезпечення власним оборотним капіталом не відповідає встановленим нормам до 2023 року, у 2024 році ситуація покращується, але залишається з негативним значенням;
13. Коефіцієнт закріплення обігових коштів має стабільний характер на протязі 2021-2024 років.
14. Тривалість обороту оборотних коштів менше місяця;
15. Коефіцієнт маневреності говорить про те, що підприємство не може самостійно відповідати за своїми обов'язками;
16. Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами зменшується з кожним роком;
17. Коефіцієнт покриття запасів показує що підприємству не достатньо фінансування для підтримки виробничого та збутового процесів.

Підприємству не достатньо фінансування, адже воно повністю залежить від держави. Основні засоби потребують оновлення в найближчому періоді. Оновлення з 2021 по 2023 роки не відбувалися, лише у 2024 році помічаємо початок оновлення.

Частка оборотних виробничих активів замала. Коефіцієнт мобільності активів зменшується, мобільність запасів далеко за межами норми. Активи використовуються не ефективно.

Оборот продукції не стабільний. Через це показник забезпеченості власним оборотним капіталом не досягає норми. Закріплення обігових коштів майже не відбувається. Оборот оборотних коштів - менше місяця. Підприємство не може самостійно відповідати за своїми обов'язками. Таким чином коефіцієнт забезпечення підприємства власними обіговими коштами зменшується з кожним роком.

Приходимо до того, що підприємству не достатньо фінансування. Через це воно змушене неефективно використовувати активи, щоб підтримувати свою діяльність і зношує основні засоби, не маючи можливості відновлювати їх. А не стійкий оборот продукції не має достатньої ефективності, щоб покращити ситуацію. Тому забезпечення обіговими коштами з кожним роком зменшується.

Аналіз пасивів говорить про те, що:

1. Підприємство в останні роки перекидає свої довгострокові заборгованості;
2. Кредиторські заборгованості за товари та послуги зменшились лише у 2024 році;
3. Кредит за розрахунками зі страховими компаніями зростає до 2022 року, у 2023-2024 році підприємство змогло виплатити частину заборгованості;
4. Кредит по розрахункам за оплату праці зріс до 2022 року, далі почав зменшуватись;
5. Кредит за державні аванси мав свій максимум у 2023 році;

6. Поточні забезпечення зростали до 2022 року, далі зменшуються;
7. Доходи майбутніх періодів зменшуються;
8. Іншу поточні зобов'язання зростають.

Підприємство перекриває свої довгострокові заборгованості, при цьому оплачує малу частину поточних заборгованостей. Також мало оплачуються страхові внески. Підприємство мало кредитує, не повністю розраховується за працю.

Очевидно, що стан пасиву залежить від стану активу. Актив же, має мале фінансування, що веде за собою негативні наслідки в роботі підприємства.

Коефіцієнти абсолютної ліквідності в нормі, швидка ліквідність зменшується. Загальний ліквідний коефіцієнт має не стійкий характер, але з 2021 року збільшується. Коефіцієнт маневреності, хоч і не має особливого значення, але за розрахунками має низький рівень. Коефіцієнт поточної заборгованості занадто високий.

Охтирське лісове господарство має контроль над ліквідністю у період недофінансування. Підприємство має не погані показники, і з кожним роком покращує їх.

Показник автономії показує, що підприємство не є самостійним і фінансово стійким. В першу чергу, це пов'язано з тим, що воно є державним і регулюється державою.

Коефіцієнт фінансування та інвестування менший рекомендованої межі майже на третину.

Необоротні активи вдвічі перевищують засоби довгострокового інвестування. Також підприємство не може профінансувати себе за власний рахунок. Воно не є фінансово стійким та не залежним.

Рівень виробництва і збуту здатний перекрити дебіторську заборгованість, а отже має гарні показники ділової активності.

За всіма показниками рентабельності можна зробити висновок, що підприємство мало гарні показники лише у 2021 році. Далі показники свідчать про те, що господарство не рентабельне.

Підприємство «Охтирське лісове господарство» є державним підприємством. Основну роль у його керівництві відіграє саме державне регулювання. Державна політика на мікро- та макrorівнях може стимулювати ефективність використання ресурсів, знизити тиск на природний капітал; давала б можливість для провадження новітніх ідей у сфері дослідження. Саме стратегічне рішення держави у сфері деревообробної промисловості покращилиб умови діяльності підприємства.

Є декілька напрямів покращення діяльності лісогосподарського підприємства. Наприклад, якщо маємо: недосконалість системи управління лісовим господарством, дисбаланс організаційно-правової структури управління лісовими ресурсами, значний обсяг незаконних рубок і т.д. Можна провести облік лісів, з метою отримання достовірної та актуальної інформації про кожну лісову ділянку за площею, кількісними та якісними показниками окремо по усім власникам лісів та постійним лісокористувачам.

Або можна затвердити відповідні регуляторні акти з метою запровадження електронної системи обліку деревини, яка є дієвим інструментом, що дозволить державі та бізнесу відстежувати походження деревини від моменту заготівлі до реалізації за межі України і тим самим унеможливить обіг деревини невідомого (сумнівного) походження. Це унеможливить діяльність корупційної складової в господарстві на всіх рівнях. Скоротиться багатовідомча система управління лісами. А також, це полегшить процедуру отримання правовстановлюючих документів, щодо користування землями лісогосподарського призначення; покращиться робота механізму продажу необробленої деревини.

Зараз не реалізуються законодавчі вимоги щодо охорони і захисту лісів, а якщо її можна реалізувати, то процедура притягнення до адміністративної та кримінальної відповідальності за незаконні рубки лісу, дуже складна.

Держава могла б удосконалити законодавство щодо посилення відповідальності про незаконні рубки, тіньовий обіг деревини та незаконну господарську діяльність.

У нашій державі відсутні економічні стимули для переробки деревини у середині країни, а також погіршуються санітарний стан лісу. Рішення цьому є розроблення та впровадження механізмів реалізації деревини, удосконаливши систему податків. Впровадивши конкурентоспроможні правила поведінки для бізнесу, відкриються нові можливості для малих підприємств та приватних підприємців.

3.2. Заходи покращення фінансово-економічного стану господарства

Як бачимо, варіантів для покращення роботи підприємства дуже багато, але не всі вони підходять для ДП «Охтирське лісове господарство». Основним чином через те, що економіст не може втручатися у справи держави. Отже єдиний вихід, знайти можливість врегулювати діяльність підприємства так, щоб воно могло функціонувати завдяки власному капіталу.

Не ефективне використання капіталу може бути ознакою корупції на підприємстві. Корупція в Україні дуже заважає роботі підприємствам і тому пропоную впровадити антикорупційну програму для збереження впорядкованості роботи підприємства. Це допоможе регулювати діяльність та виконання плану поставленого державою.

Заходи по антикорупційній програмі мають включати:

- Оцінку корупційних ризиків;
- Створення антикорупційних стандартів та процедур.

Запровадити такі стандарти:

- Перевірка ділових партнерів;
- Створити критерії обрання ділових партнерів;
- Ознайомлювати нових працівників із антикорупційною програмою;
- Створити положення щодо дотримання антикорупційної програми;

- Створити обмеження щодо підтримки підприємством політичних партій, здійснення благодійності;
- Налагодити механізм анонімного повідомлення про виявлення корупції;
- Контролювати здійснення працівниками та керівництвом функцій щодо запобігання корупції;
- Створити та налагодити процедуру розгляду повідомлень анонімів щодо корупції, та заходи її усунення;
- Налагодити механізм врегулювання конфліктів інтересів;
- Обмежити отримання подарунків, благодійних внесків;
- Наглядати і контролювати здійснення програми.

Обов'язково має проводитись періодична оцінка корупційних ризиків. Порядок діяльності та склад антикорупційної комісії має бути затверджений керівником.

Як було вказано раніше, оборотних активів замало для нормального функціонування підприємства. Не стабільним оборот продукції може бути через те, що продукції в певний період не достатньо, коли є гарний попит на неї. На Рис. 3.1 можна розглянути варіанти вирішення даної проблеми.

Технологія Sawmill(з англ. – лісопиляння) – новітня технологія розпилення бруса з максимальним виходом пиломатеріалів або заготовок. Вона використовує програми для пошуку ефективних методів, способів та схемрозкрою деревної сировини на пило-продукцію.

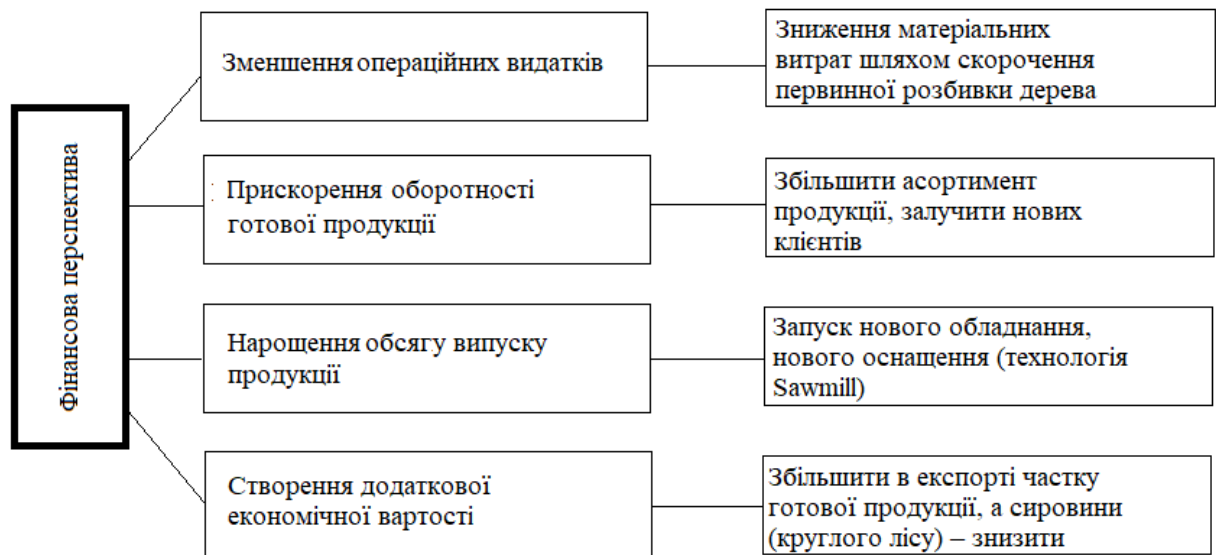

Рис. 3.1. Заходи покращення фінансової перспективи

ДП «Охтирське лісове господарство»

Та все ж, якою б технологія не була досконалою, будуть присутні відходи з виробництва продукції. Не кондиційні шматки деревини, тріска, щепа, верхівки дерев та гілля, залишаються не потрібними і часто захаращують лісовий масив. Загалом такий вал складає 50 % усього обробленого лісу. З таких відходів можна отримати дохід.

Як уже зазначалося, реальний огляд продукції склав 98702 тис. грн. Отже це лише половина, інша частина продукції залишиться у лісі у вигляді відходів. Розрахуємо суму відходів за формулою:

$$\text{Відходи} = \frac{\text{Реальний огляд продукції}}{50\%}.$$

$$\text{Відходи} = 98702 \div 50\% = 49351 \text{ тис. грн.}$$

Очевидно, що саме даної суми ДП «Охтирське лісове господарство» не зможе до-отримати. Однак відходи все ж можна реалізувати. Ціна тріски, за метр кубічний, 250 грн, а оптова 180 грн. Тирса коштує 100 грн. за метр кубічний, стружка соснова 65 грн кубічний метр. Обапіл (обзол) – 300 грн метр кубічний, оптова ціна 180-190 грн.

У звітності підприємства, на офіційному сайті, вказано, що у 2023 році господарство отримало 3316,45 тони паливної тріски. А також було заготовлено 59556 м³ деревини, 50 % якої вийде на брус та іншу продукцію, а 50 % на обапіл та тирсу.

Таким чином, продаючи на торгових платформах тріску, підприємство може отримати дохід з оптового продажу. Розрахуємо за формулою:

$$\text{Дохід} = \text{Ціна} \times \text{Запаси.}$$

Приймемо кубічний метр, як 0,5 тони.

$$\text{Дохід}_{\text{тріска}} = 180 \times (3316,45 \times 0,5) = 298480,5 \text{ грн.}$$

Так само можна розрахувати обапіл. Спочатку визначимо скільки його отримаємо з загальної кількості деревини.

$$\text{Обапіл} = 59556 \times 0,5 = 29779 \text{ м}^3.$$

$$\text{Дохід}_{\text{обапіл}} = 29779 \times 180 = 5360040 \text{ грн.}$$

Отже, за відходи вироблені у 2023 році, у 2024 можна отримати додатковий дохід у сумі:

$$\text{Дохід}_{\text{тріска} + \text{обапіл}} = 298480,5 + 5360040 = 5658520,5 \text{ грн.}$$

А це 5,7 % від всього реального обсягу продукції.

Для реалізації іншої частини відходів, такої, як зелена маса, необхідно більше часу. З неї можна виготовляти гумус для рослин. Гумус можна використовувати як добрива для саджанців дерев. Таким чином, буде зекономлено на мінеральних добривах.

Біогумус, який продається на різних сайтах в Інтернет просторі в ціні коливається від 6 до 8 грн/кілограм. Для одного саджанця необхідно 3 кг біогумусу, тобто мінімум 18 грн на саджанець. За нормами висадки дерев, між саджанцями має бути приблизно 5 метрів. Визначимо скільки саджанців садять на один гектар лісу.

$$\text{Саджанці} = \frac{1000}{5} = 200 \text{ шт.}$$

На цю кількість дерев необхідно $200 \times 18 = 3600$ грн сплатити за гумус.

Ці кошти можна зекономити, маючи власний. Надлишки можна продавати.

По закінченню лісо випилки на території залишаються не кондиційні шматки деревини, які не підходять за стандартами бруса і залишаються в лісі. Вони здебільшого менші за розміром, криві, тріснуті. Такі відходи можна продавати як дрова. А можна виготовляти заготовки для меблів. Також можна виготовляти вже готові меблі такі як столи, стільці, альтанки, декоративні забори та огорожі, підпори для молодих дерев та квітів. У 2022-2024 році такі меблі користуються популярністю та попитом. 2024 роки направлені на використання еко-продукції у всьому. Тому можна розраховувати на попит таких виробів щонайменше 10 років. Розглянемо цінові пропозиції на такі вироби в табл. 3.1.

Табл. 3.1

Ціни на меблі з необробленої деревини станом на 2021р.

Назва	Ціна
Альтанка	500-800-1200 грн
Стіл з не обробленого дерева	3500-9000 грн
Стілець з необробленого дерева	1500-3000 грн
Дерев'яна огорожа	150-550 грн/м
Декоративні підпорки для дерев та квітів.	50-450 грн/м
Дерев'яна лава переносна	350-1500 грн

Таким чином можна збільшити прибуток підприємства за рахунок не кондиційної продукції близько 15%.

$$\text{Дохід}_{\text{реалізація}} = 98702 \times 15 \% = 14805,3 \text{ грн}$$

Отже саме 14805,3 грн підприємство поки що втрачає не реалізовуючи не кондиційну продукцію у вигляді готової меблевої продукції.

Разом запровадивши додаткове виробництво ДП «ОЛГ» може отримати:

$$\text{Дохід}_{\text{додатковий}} = 298480,5 + 5360040 + 5658520,5 + 14805,3 = 11331846,3 \text{ грн.}$$

Саме 11331846,3 грн, підприємство може доотримати зі своєї залишеної в лісі продукції.

Для підвищення ефективності роботи з клієнтами можемо надавати різні види оплати (безготівкові розрахунки, кредит, купівля через

Інтернет) для цього потрібно запровадити комп'ютерні програми - торгові платформи. У сучасному світі торгові платформи користуються широкою популярністю у споживачів, вони допомагають розповсюджувати інформацію про продукцію не лише в середині країни, а й за її межами.

У лісових господарствах не рідко використовують «систему реєстру клієнтів». Це система допомагає: визначити, що саме є в більшу попиті; виставляти на продаж нові товари та контролювати їх вподобання клієнтами.

Можливо зменшити кількість вторинної сировини установивши дробарки. Ефективним є замовлення нового обладнання для виготовлення нової продукції (деревоволокнистої плити та деревостружкової плити, фанери, мілко дисперсної фракції, пелети та паливних брикетів).

А ще треба підвищити ефективність діяльності шляхом удосконалення системи менеджменту підприємств за допомогою запровадження нових інформаційно-аналітичних технологій управління на базі сучасних комп'ютерних технологій. У час нашого прогресу в техніці вони не займає великих затрат та легкі у використанні знаряддя. Технології допомагають автоматизувати роботу та зменшують кількість працівників на підприємстві.

Наприклад, можна використовувати дронів для нагляду за лісом та околицями. Особливо зручно користуватись у випадку займанні пожежі, або ж коли заблукала людина. Останнє займає дуже велику кількість часу, коли потерпілий може потребувати негайної допомоги. Однак є й мінус – дрон охоплює дуже не велику території обшуку, тому йому потрібно більше часу, але це зменшує кількість людей, і він може дістатись важкодоступних місць, наприклад – болото. Така технологія вже давно використовується в водоохоронній та рибній промисловості.

ВИСНОВКИ

У роботі проведено аналіз фінансово-економічного стану державного підприємства «Охтирське лісове господарство».

Так як господарство є державною власністю воно має низький рівень фінансування, також збільшуються відсотки податків, через сьогочасну кризу в країні. Охтирське господарство може розраховувати лише на власний капітал. Щоб його збільшити необхідно запровадити нові технології та комп'ютерні програми, збільшити асортимент продукції, привабити нових споживачів.

За аналізований час підприємство має замало оборотних активів. Це свідчить про мале навантаження на виробничі засоби та ресурси не раціонально використовуються, присутня низька автоматизація. Оборот продукції не стабільний, в першу чергу, саме через не завантаженість засобів виробництва, через це маємо низьку рентабельність виробництва. Підприємство не зможе збільшити продуктивність не навантажуючи засоби, а без високої продуктивності не буде вирішуватись питання зі збільшенням капіталу та оновлення виробничих потужностей.

До того ж у підприємства не ефективно використовується капітал, замало оборотних активів, занижка рентабельність при нормальному виробництві і збуту, а також зростає заборгованість. Підприємство не повністю навантажує виробничі засоби, при цьому зростає їх знос. Це є ознаками шахрайства на підприємстві, можливо основні засоби використовуються без занесення інформації у звітність, а отже не виконується антикорупційна програма. Необхідно, невідкладно, провести ревізію на виробництві, виявити причини невідповідності сум кредиторської та дебіторської заборгованостей.

Підприємство має негайно вирішити проблеми з шахрайством та корупцією, налагодити шляхи збільшення капіталу, почати перекривати

кредиторські заборгованості. Адже саме заборгованості мають зростання, і з кожним роком їх сума збільшується.

Державне підприємство «Охтирське лісове господарство» має часто проводити постійний фінансово-економічний аналіз, спостерігати та здійснювати контроль за станом лісу, задля усунення на початкових стадіях проблем з насадженнями та матеріалом. Вчасна перевірка допоможе визначити загальний стан власності підприємства та попередити ризики в подальшому. А також продовжувати приділяти особливу увагу збереженню ринку збуту, ціновій політиці, розвитку співпраці з малим та середнім бізнесом та, розширюючись, організовувати нові робочі місця.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лісовий кодекс України. Документ 3852-XII, чинний, поточна редакція – Редакція від 07.06.2024, підстава 554-IX.
2. Земельний кодекс України. Документ 2768 – III, чинний, поточна редакція – Редакція від 07.06.2024, підстава 554-IX.
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок». Документ 733-2007-п, чинний, поточна редакція – Редакція від 24.12.2023, підстава 1065-2023-п.
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів». Документ 761-2007-п, чинний, поточна редакція - Редакція від 24.12.2023, підстава - [1065-2023-п](#).
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про впровадження Санітарних правил в лісах України». Документ 555-95-п, поточна редакція — Редакція від 24.12.2023, підстава - [1065-2023-п](#).
6. Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів». Документ 3781-XII, чинний, поточна редакція — Редакція від 05.08.2022, підстава - [2509-VIII](#).
7. Пояснювальна записка до [проекту Закону України «На захист українських лісів!» \(Про внесення змін до Закону України "Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів" щодо запровадження мораторію на експорт дров паливних з метою упередження контрабанди лісу-кругляка та забезпечення населення доступним ресурсом для опалення житла\)](#): Пояснительная записка до проекту закону України від 16.01.2023 №9475, Дата розгляду: 16.01.2023. [Електронний ресурс] / Законодавство України – http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GH7B700A.html
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України

від 31 березня 1999 р. № 87 // Все про бухгалтерський облік. – 2003.- № 14.

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 290 // Все про бухгалтерський облік. – 2003.- № 14.

10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Доходи»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87 // Все про бухгалтерський облік. – 2003.- № 14.

11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 318 // Все про бухгалтерський облік. – 2003.- № 14.

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87 // Все про бухгалтерський облік. – 2003.- № 14.

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87 // Все про бухгалтерський облік. – 2003.- № 14.

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 92 // Все про бухгалтерський облік. – 2003.- № 14.

15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87 // Все про бухгалтерський облік. – 2003.- № 14.

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87 // Все про бухгалтерський облік. – 2003.- № 14.

17. Биба В.В., Лоза Т.В. Діагностика та прогнозування фінансово-економічного стану підприємства // Економічна наука// Економіка та держава, – 2019. -вип.№5– с. 110-113.

18. Буряк Л.Д., Вакуленко Є.В., Куліш А.П. та ін. Фінанси підприємств: Навч.- метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2019. – с. 165.
19. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз: Навч. посіб. – Житомир: ПП «Рута», 2019. – с. 680.
20. Гавва В.Н., Божко Е.А. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – с. 224.
21. Готра В.В., Ріпич В.В., Дячок А.В. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення // Економіка і суспільство// Економіка та управління підприємствами, 2021. - Випуск #8/2021– с. 219-223.
22. Груб'як С.В. Аналіз фінансово-економічного стану промислового господарства // Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, 2019. - Випуск 3 – с. 268-271.
23. Давиденко Н.М. Аналіз інвестиційних проектів: [навч. посібник] // Фінансовий аналіз – К.: Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2019.
24. Державне агентство лісових ресурсів України: Парламент не скасовував мораторій на експорт лісоматеріалів необроблених, 08.09.2022р.
25. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: Підручник – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – с. 428.
26. Кононенко О. Анализ финансовой отчетности. - 3-е изд., перераб. и доп. - Х.: Фактор, 2009.
27. Косарева І.П., Хохлов М.П., Бірюкова В.В. Дослідження теоретичних основ фінансового стану підприємства // Економіка та управління підприємствами // Інфраструктура ринку, 2022. - випуск 19 – с. 101-105.
28. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий аналіз. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – с. 392.

29. Ксьондз С.В., Підгірна В.С., Сеньовська Я.В. Обґрунтування напрямів підвищення ефективності економічної діяльності лісових господарств // Агросвіт, вип.. №20. 2023. – с. 64-70.

30. Литвин Б.М., Стельмах М.В., Фінансовий аналіз, навч. посібник, Тернопільський національний економічний університет, К.: – «Хай-Тек Прес», 2008. – с. 9-236. [Електронний ресурс] - http://library.tneu.edu.ua/files/EVD/book_FIN_ANALIZ.pdf

31. Міністерство розвитку економіки, торгівля та сільського господарства України: Уряд ухвалив стратегічне бачення управління державними підприємствами, 24.07.2021р. [Електронний ресурс] / Прес-служба Мінекономрозвитку - <https://me.gov.ua/News/Detail?id=18732169-7335-448a-a73d-650ae59a1bdd>

32. Олександренко И.В., Ищук Л.И. Напрямки покращення фінансового стану лісгосподарських підприємств / ЛНТУ/ УДК 658.5. [Електронний ресурс] - file:///C:/Users/Универ/Downloads/ecfor_2014_4_27.pdf

33. Отенко В.І., Іванієнко В.В., Азаренков Г.Ф., Теорія економічного аналізу : навч. посіб. для ВНЗ, - Х.: ВД "ІНЖЕК", 2019.– с. 339. [Електронний ресурс] - https://pidru4niki.com/82716/ekonomika/informatsiyna_baza_ekonomichnogo_analizu

34. Офіційний сайт державного підприємства «Глухівське лісове господарство»: Боротьба з корупцією: нормативно-правова база. [Електронний ресурс] - <https://gluhovles.wordpress.com/нормативно-правова-база>

35. Офіційний сайт державного підприємства «Охтирське лісове господарство»: Запобігання корупції: Антикорупційна програма, затверджено наказом директора, №60 від 25 лютого 2023 р. [Електронний ресурс] - <https://www.ahles.in.ua/2012-10-13-08-45-09.html>

36. Офіційний сайт держаного підприємства «Охтирське лісове господарство» : Фінансово-господарська діяльність: Звід про фінансовий стан 2020-2023 років, 01.02.2024р. [Електронний ресурс] / - <https://www.ahles.in.ua/fin.html>

37. Офіційний сайт держаного підприємства «Охтирське лісове господарство» : Фінансово-господарська діяльність: Звід про фінансовий стан 01.02.2024р. [Електронний ресурс] / Баланс 2020 року – <https://www.ahles.in.ua/images/stories/balans/balans2020.pdf>

38. Офіційний сайт держаного підприємства «Охтирське лісове господарство» : Фінансово-господарська діяльність: Звід про фінансовий стан 01.02.2024р. [Електронний ресурс] / Баланс 2021 року - <https://www.ahles.in.ua/images/stories/balans/balans2021.pdf>

39. Офіційний сайт держаного підприємства «Охтирське лісове господарство» : Фінансово-господарська діяльність: Звід про фінансовий стан 01.02.2024р. [Електронний ресурс] / Баланс 2022 року – <https://www.ahles.in.ua/images/stories/balans/balans2022.pdf>

40. Офіційний сайт держаного підприємства «Охтирське лісове господарство» : Фінансово-господарська діяльність: Звід про фінансовий стан 2020-2023 років, 01.02.2024р. [Електронний ресурс] / Баланс 2023 року- <https://www.ahles.in.ua/images/stories/balans/balans2023.pdf>

41. Подольська В.О., Яріш О.В. Фінансовий аналіз, – К.: ПУСКУ, 2007. – с.10-63

42. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання, підручник – Т.: Економічна думка, 2010. - 365 с. [Електронний ресурс] - https://pidru4niki.com/15950210/ekonomika/finansoviy_analiz

43. Семенов А.Г., Ярошевская О.В., «Діагностика фінансово-економічного стану підприємства», Вісник економічної науки України. – с.136-141.

44. Фаріон А.І., Жукевич С.М., Лучко М.Р. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник, - Т.: ТНЕУ, 2020 – с. 27–52.
45. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: навч. посібник. - 2-е вид., перероб. і доп. – К.: ЦУЛ, 2012.
46. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. — К.: Міленіум, 2013. — с.160.
47. Яцишин Н. Методика аналізу фінансового стану підприємства / Економічний аналіз, 2012. - випуск 10, частина 4 – с. 439-445.
48. Яцух О.О., Захарова Н.Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки // Гроші, фінанси і кредит // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління, , 2022. - Том 29 (68). №3 - с. 173-180.

Додаток А

Горизонтальний та вертикальний аналіз балансуДП «Охтирське ЛГ» за 2024-2020 роки

Показники, тис. грн	2020 рік		2021 рік		2022 рік		2023 рік		2024 рік		Абсолютне відхилення (+,-)	Відносне відхилення %	За питомою вагою, %
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	2024 до 2020	2024 до 2020	2024 до 2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
АКТИВ													
I. Необоротні активи													
Нематеріальні активи:	95	0,32	88	0,23	80	0,18	634	1,42	634	1,66	539	567,37	1,34
первісна вартість	112	0,38	112	0,29	112	0,25	672	1,51	672	1,76	560	500	1,38
накопичена амортизація	17	0,05	24	0,06	32	0,07	38	0,08	38	0,09	21	123,53	0,04
Незавершені капітальні інвестиції	1585	0,53	1036	2,72	2005	4,57	2716	6,11	2740	7,20	1155	72,9	6,67
Основні засоби:	14539	48,9	23553	61,8	25794	58,8	24825	55,8	20226	53,07	5647	38,84	4,17
первісна вартість	24385	82,1	36338	95,3	43405	990,3	47497	106,8	48031	126,2	23646	96,97	44,1
знос	9846	33,2	12785	33,5	17611	40,2	22672	51,02	27845	73,21	17999	082,8	40,01
Усього за розділом I	16219	55,6	24677	64,7	27879	63,6	28175	63,4	23560	61,9	7341	45,26	6,3

Додаток А

Показники, тис. грн	2020 рік		2021 рік		2022 рік		2023 рік		2024 рік		Абсолютне відхилення (+,-)	Відносне відхилення %	За питомою вагою, %
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	2024 до 2020	2024 до 2020	2024 до 2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
II. Оборотні активи													
Запаси	4855	16,3	7114	18,6	8248	18,8	7817	17,6	4146	10,9	-709	-91,6	-5,4
Виробничі запаси	1857	6,25	3302	8,65	3098	7,06	1511	3,40	1300	3,41	-577	-30	-2,84
Незавершене виробництво	1488	5,01	1712	4,48	2242	5,11	4039	9,08	959	2,52	-529	-35,55	-2,49
Готова продукція	1510	5,08	2100	5,51	2908	6,63	2267	5,10	1887	4,96	377	24,97	-0,12
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	193	0,64	114	0,29	377	0,86	3957	8,90	1726	4,53	1533	794,3	3,89
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	82	0,27	238	0,62	659	1,50	456	1,03	347	0,91	265	323,17	0,64
з бюджетом	137	0,46	23	0,06	163	0,37	6	0,01	6	0,01	-131	-95,62	-0,45

Додаток А

Показники, тис. грн	2020 рік		2021 рік		2022 рік		2023 рік		2024 рік		Абсолютне відхилення (+,-)	Відносне відхилення %	За питомою вагою, %
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	2024 до 2020	2024 до 2020	2024 до 2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
у тому числі з податку на прибуток	137	0,46	0	0	163	0,37	0	0	0	0	-137	-100	-0,46
Інша поточна дебіторська заборгованість	161	0,54	111	0,29	135	0,30	147	0,33	203	0,53	42	26,09	-0,01
Гроші та їх еквіваленти	8050	27,1	5854	15,3	6365	14,5	3882	8,73	8048	21,1	-2	0,01	-6
Готівка	2	0,006	0	0	15	0,03	28	0,63	23	0,06	21	1050	0,054
Рахунки в банках	8048	27,1	5854	15,3	6350	14,5	3854	8,67	8025	21,1	-23	0,03	-6
Усього зарозділом II	13478	45,4	13454	35,3	15951	36,4	16265	36,6	14476	38,1	998	7,4	-7,3
Баланс	29697	100	38131	100	43830	100	44440	100	38036	100	8339	28,08	0
ПАСИВ													
I. Власний капітал													
Зареєстрований (пайовий) капітал	1915	6,45	1915	5,02	1915	4,36	1915	4,30	1915	5,03	0	0	-1,42

Додаток А

Показники, тис. грн	2020 рік		2021 рік		2022 рік		2023 рік		2024 рік		Абсолютне відхилення (+,-)	Відносне відхилення %	За питомою вагою, %
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	2024 до 2020	2024 до 2020	2024 до 2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Поточна кредиторська заборгованість: за товари, роботи, послуги	331	1,11	800	2,09	1109	2,53	1956	4,40	756	1,98	425	128,4	0,87
за розрахунками з бюджетом	2485	8,36	5190	1,54	4860	11,1	6886	15,5	4961	13,1	1276	99,63	4,74
за розрахунками зі страхування	94	0,31	484	1,26	686	1,56	562	1,26	518	1,36	424	451,06	1,05
за розрахунками з оплати праці	1533	5,2	1423	3,73	2292	5,23	2173	4,89	2098	5,52	565	-63,15	0,32
за одержаними авансами	353	1,2	533	0,14	399	0,91	1369	3,08	851	2,23	498	141,08	1,03
Поточні забезпечення	11831	39,8	15419	40,4	18689	42,6	15363	34,57	12150	31,9	319	2,7	-7,9

Додаток А

Показники, тис. грн	2020 рік		2021 рік		2022 рік		2023 рік		2024 рік		Абсолютне відхилення (+,-)	Відносне відхилення %	За питомою вагою, %
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	2024 до 2020	2024 до 2020	2024 до 2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Доходи майбутніх періодів	1633	5,49	15419	40,4	1361	3,10	1098	2,47	935	2,45	-698	-42,74	-3,04
Інші поточні зобов'язання	33	0,11	52	0,14	44	0,1	145	0,32	157	0,41	124	375,75	0,3
Усього зарозділом III	18573	62,5	25355	66,49	29552	67,4	29552	66,5	22426	58,9	3853	20,74	-3,6
Баланс	29697	100	38131	100	43830	100	44440	100	38036	100	8339	28,08	0

Аналіз оборотних активів державного підприємства
«Охтирське лісове господарство» у період 2024-2020 років

Показники, тис. грн	2020 рік		2021 рік		2022 рік		2023 рік		2024 рік		Абсолютне відхилення (+,-)	Відносне відхилення%
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	2024 до 2020	2024 до 2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Запаси	4855	36,0	7114	52,9	8248	51,7	7817	48,06	4146	28,6	-709	-14,6
Виробничі запаси	1857	13,8	3302	24,5	3098	19,4	1511	9,3	1300	8,98	-577	-29,99
Незавершене виробництво	1488	11,0	1712	12,7	2242	14,05	4039	24,8	959	6,62	-529	-35,5
Готова продукція	1510	11,2	2100	15,6	2908	18,23	2267	13,9	1887	13,03	377	24,96
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	193	1,4	114	0,84	377	2,36	3957	24,3	1726	11,9	1533	794,3

Додаток Б

Показники, тис. грн	2020 рік		2021 рік		2022 рік		2023 рік		2024 рік		Абсолютне відхилення (+,-)	Відносне відхилення%
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	2024 до 2020	2024 до 2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	82	0,6	238	1,76	659	4,13	456	2,8	347	2,4	265	323,2
з бюджетом	137	1,0	23	0,17	163	1,02	6	0,03	6	0,04	-131	-95,6
у тому числі з податку на прибуток	137	1,0	0	0	163	1,02	0	0	0	0	-137	100
Інша поточна дебіторська заборгованість	161	1,2	111	0,82	135	0,8	147	0,9	203	1,4	42	26,08
Гроші та їх еквіваленти	8050	59,7	5854	43,5	6365	39,9	3882	23,9	8048	55,6	-2	-0,02
Готівка	2	0,01	0	0	15	0,09	28	0,2	23	0,2	21	1050
Рахунки в банках	8048	59,7	5854	43,5	6350	9,8	3854	23,7	8025	5,7	-23	-0,3
Разом	13478	100	13454	100	15951	100	16265	100	14476	100	998	7,4